

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΕΛΙΚΟ

Ε.Ε. Παρ. III(I)

Κ.Δ.Π. .../2023

Αρ. ....,.....

Αριθμός .....

Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΝΟΜΟΣ
(ΚΕΦ. 2)

(όπως τροποποιήθηκε μέχρι
σήμερα)

ΟΙ ΠΕΡΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ
ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Κανονισμοί με βάση το άρθρο
24(1)(β) και (ιβ))

Το Συμβούλιο του Παγκύπριου
Δικηγορικού Συλλόγου, ασκώντας
τις εξουσίες που του δίνουν οι
παράγραφοι (β) και (ιβ) του εδαφίου
(1) του άρθρου 24 του περί
Δικηγόρων Νόμου, εκδίδει, με την
έγκριση της πλειοψηφίας της
Γενικής Συνέλευσης των
Δικηγόρων, τους ακόλουθους νέους
Κανονισμούς.

Κεφ. 2.
42 του 1961
20 του 1963
46 του 1970
40 του 1975
55 του 1978
71 του 1981
92 του 1983
98 του 1984
17 του 1985
52 του 1985
9 του 1989
175 του 1991
212 του 1991
9(I) του 1993
56(I) του 1993
76(I) του 1995
3(I) του 1996
79(I) του 2000
31(I) του 2001.
41(I) του 2002
180(I) του 2002
117(I) του 2003
130(I) του 2003
199(I) του 2004
264(I) του 2004
21(I) του 2005
65(I) του 2005
124(I) του 2005
158(I) του 2005
175(I) του 2006
117(I) του 2007
103(I) του 2008
109(I) του 2008
11(I) του 2009
130(I) του 2009
4(I) του 2010
65(I) του 2010
14(I) του 2011
144(I) του 2011
116(I) του 2012
18(I) του 2013
84(I) του 2014
92(I) του 2017

107(I) του 2018
6(I) του 2020
41(I) του 2020
83(I) του 2020
139(I) του 2020
200(I) του 2020
8(I) του 2021

Συνοπτικός τίτλος. Κ.Δ.Π. ..../2023. 1. Οι παρόντες Κανονισμοί θα αναφέρονται ως οι περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμοί του 2023.

Ερμηνεία. 2. Στους παρόντες Κανονισμούς, εκτός, εάν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια, όλοι οι όροι έχουν την έννοια που αποδίδεται σ' αυτούς από τον περί Δικηγόρων Νόμο.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Πεδίον Εφαρμογής. 3. Οι παρόντες Κανονισμοί εφαρμόζονται σε:

- (1.) Δικηγόρους
- (2.) Εταιρείες Δικηγόρων και Συνεταιρισμούς.
- (3.) Ασκούμενους δικηγόρους, εγγεγραμμένους δυνάμει των προνοιών του περί Δικηγόρων Νόμου Κεφ. 2.
- (4.) Δικηγόρους, υπηκόους κράτους μέλους, που είναι εγκατεστημένοι και ασκούν το δικηγορικό επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο ή της Δημοκρατίας, που παρέχουν υπηρεσίες στη Δημοκρατία δυνάμει του Μέρους IIIA του περί Δικηγόρων Νόμου Κεφ. 2.
- (5.) Δικηγόρους, υπηκόους κρατών μελών που ασκούν το επάγγελμα ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή ως έμμισθοι σε δικηγορικό γραφείο στο κράτος μέλος καταγωγής και ασκούν τις δραστηριότητες του δικηγόρου μόνιμα στη Δημοκρατία και με τον επαγγελματικό τους τίτλο καταγωγής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέρους IIIB του περί Δικηγόρων Νόμου Κεφ. 2.
- (6.) Δικηγόρους στους οποίους παραχωρείται ειδική άδεια για άσκηση δικηγορίας στην Κύπρο δυνάμει των προνοιών του Άρθρου 7 του περί Δικηγόρων Νόμου Κεφ. 2.
- (7.) Οι παρόντες Κανονισμοί θα ισχύουν και για Δικηγορικά Γραφεία

3^Α. Όταν τελείται πειθαρχικό αδίκημα από νομικό πρόσωπο, πειθαρχική ευθύνη έχουν και τα φυσικά πρόσωπα που εντάσσονται σε οποιαδήποτε των υποπαραγράφων του Κανονισμού 3, τα οποία συνήργησαν στην τέλεση του πειθαρχικού αδικήματος από το νομικό πρόσωπο.

3^Β. Η αναφορά στους παρόντες Κανονισμούς σε «δικηγόρο» περιλαμβάνει όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 3 πρόσωπα.

3^Γ. Παράβαση οποιουδήποτε από τους παρόντες κανονισμούς συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

Απαραίτητη συμπεριφορά.	4. Ο δικηγόρος οφείλει να υπηρετεί πρωτίστως τη δικαιοσύνη και να συνεργάζεται στην απονομή της. Υπερασπίζεται τα δικαιώματα του πελάτη του με εντιμότητα, στο μέτρο της ικανότητάς του, χωρίς φόβο και σε αυστηρή συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία.
Τήρηση της τιμής του επαγγέλματος.	5. Ο δικηγόρος οφείλει πάντοτε να τηρεί την τιμή και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού επαγγέλματος, έχοντας υπόψη ότι αυτό αποτελεί λειτουργήμα που διαμορφώθηκε με σκοπό να ανταποκριθεί στην ανάγκη απονομής της δικαιοσύνης και της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών του πολίτη.
Προσήλωση στις βασικές αρχές του επαγγέλματος.	6. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση προσήλωσης στις βασικές αρχές του δικηγορικού επαγγέλματος, που περιλαμβάνουν την εξυπηρέτηση της αλήθειας και του δικαίου με ανεξαρτησία, ελευθερία και αξιοπρέπεια.
Καθήκοντα του δικηγόρου.	<p>7. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να ανταποκρίνεται στο ρόλο και στην αποστολή του, η οποία του δημιουργεί καθήκοντα και πολλαπλές υποχρεώσεις.</p> <p>Ο δικηγόρος:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. οφείλει να τηρεί το καθήκον του προς τη δικαιοσύνη και το Δικαστήριο· ii. πρέπει να ενεργεί προς το συμφέρον κάθε πελάτη· iii. πρέπει να ενεργεί πάντα με ειλικρίνεια, εντιμότητα και ακεραιότητα· iv. πρέπει να διατηρεί την ανεξαρτησία του· v. δεν πρέπει να συμπεριφέρεται με τρόπο που εύλογα μπορεί να επηρεάσει την εμπιστοσύνη που το κοινό αποδίδει στον δικηγόρο ή στο επάγγελμα· vi. οφείλει να διατηρεί τις υποθέσεις του κάθε πελάτη εμπιστευτικές· vii. οφείλει να παρέχει ικανοποιητικό επίπεδο εργασίας και εξυπηρέτησης σε κάθε πελάτη· viii. δεν πρέπει να προβαίνει σε οποιεσδήποτε παράνομες διακρίσεις εις βάρος οποιουδήποτε ατόμου· ix. οφείλει να λαμβάνει εύλογα μέτρα για τη διαχείριση της πρακτικής του ή/και να εκτελεί τις εργασίες του επαγγέλματος με επάρκεια και με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνεται συμμόρφωση με τις νομικές και κανονιστικές του υποχρεώσεις. <p>Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί τα πιο πάνω καθήκοντα και υποχρεώσεις του απέναντι:</p> <ol style="list-style-type: none"> (i) Στα Δικαστήρια· (ii) στον πελάτη· (iii) στις αρχές ενώπιον των οποίων ο δικηγόρος παρίσταται ή εκπροσωπεί τον πελάτη του· (iv) στο επάγγελμα και κάθε συνάδελφο ξεχωριστά· (v) στο κοινό, για το οποίο ένα ελεύθερο και ανεξάρτητο επάγγελμα, που συνδέεται με τον σεβασμό των κανόνων που αυτό το ίδιο έχει θέσει, αποτελεί ένα ουσιαστικό μέσο διαφύλαξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου απέναντι στο Κράτος και στις άλλες αρχές· (vi) στον Τοπικό Δικηγορικό Σύλλογο στην επαρχία του οποίου είναι εγγεγραμμένος και στον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο. <p>7B. Ο δικηγόρος δεν πρέπει να προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια προς άλλο δικηγόρο ή/και προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εάν γνωρίζει ή εύλογα όφειλε να γνωρίζει ότι αποτελεί παρενόχληση ή δυσμενή διάκριση βάσει φυλής, φύλου, θρησκείας, εθνικής καταγωγής, εθνικότητας,</p>

	αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, οικογενειακής κατάστασης ή κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης.
Υποχρέωση αυστηρής τήρησης των Κανονισμών Δεοντολογίας.	8. Ο κάθε δικηγόρος έχει υποχρέωση να τηρεί αυστηρά τους κανόνες δεοντολογίας, οι οποίοι προορίζονται να εγγυηθούν και διασφαλίσουν τη δέουσα άσκηση του λειτουργήματός του, που αναγνωρίζεται ως αναγκαία και απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία κάθε ανθρώπινης κοινωνίας.
Υποχρέωση τήρησης της ισχύουσας νομοθεσίας.	9. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση τήρησης της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας.
Υποχρέωση ενημέρωσης του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.	10. Ο δικηγόρος έχει την υποχρέωση να ενημερώνει αμέσως τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο: <ul style="list-style-type: none"> i. Στην περίπτωση που διωχθεί για ποινικό αδίκημα, το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκισης πέραν των τριών ετών παραθέτοντας οποιεσδήποτε πληροφορίες ή/και έγγραφα που ενδεχομένως να ζητηθούν από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο σε σχέση με το εν λόγω αδίκημα. ii. Στην περίπτωση έναρξης οποιασδήποτε διαδικασίας που δυνατόν να οδηγήσει σε πτώχευση ή διάλυση, ή εκκαθάριση, ή διορισμό παραλήπτη διαχειριστή της περιουσίας του. iii. Στην περίπτωση διαφαινόμενης αδυναμίας του να συνεχίσει να λειτουργεί ως δικηγόρος τους προσεχείς 6 μήνες. iv. Για οποιαδήποτε ουσιαστική αλλαγή στις πληροφορίες που καταγράφονται στο μητρώο του δικηγόρου.
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	
Ανεξαρτησία.	11. Ο δικηγόρος οφείλει πάντοτε να ενεργεί με απόλυτη ανεξαρτησία, απαλλαγμένη από κάθε μορφής εξάρτηση ή πίεση, κυρίως αυτή που προέρχεται από δικά του συμφέροντα ή από εξωτερικές επιδράσεις, για την εκτέλεση οποιωνδήποτε καθηκόντων του ανατίθενται. Η ανεξαρτησία στην άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης στη σχέση του προς τον πελάτη και έναντι της Δικαιοσύνης. Ο δικηγόρος πρέπει να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας και με επαγγελματική ηθική και δεν πρέπει να δίνει συμβουλή για ευαρέσκεια του πελάτη του ή ως αποτέλεσμα εξωτερικής πίεσης. <p>Ο δικηγόρος δεν πρέπει να προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια που θα μπορούσε εύλογα να εκληφθεί ως ενέργεια που υπονομεύει την ανεξαρτησία του δικηγόρου. Παραδείγματα ενεργειών που εύλογα θα μπορούσαν να εκληφθούν ως ενέργειες που υπονομεύουν την ανεξαρτησία του δικηγόρου περιλαμβάνουν, χωρίς περιορισμό είναι τα ακόλουθα:</p> <p>(α) δανεισμός χρημάτων από τον δικηγόρο σε οποιοδήποτε πελάτη, επαγγελματία πελάτη ή άλλο μεσάζοντα στο πλαίσιο πελατειακής σχέσης ή που να έχει οποιαδήποτε σχέση ή σύνδεση με αυτή,</p> <p>(β) αποδοχή χρημάτων από τον δικηγόρο (είτε υπό μορφή δανείου είτε με άλλο τρόπο) από οποιοδήποτε πελάτη, επαγγελματία πελάτη ή άλλο μεσάζοντα, στο πλαίσιο πελατειακής σχέσης ή που να έχει οποιαδήποτε σχέση ή σύνδεση με αυτή εκτός εάν πρόκειται για (ι) αμοιβή για</p>

επαγγελματικές υπηρεσίες του δικηγόρου, (ii) επιστροφή εξόδων ή εκταμιεύσεων που πραγματοποιήθηκαν για λογαριασμό του πελάτη, (iii) συνήθη εμπορική συναλλαγή με όρους πλήρους ανταγωνισμού.

(γ) Εγγύηση οποιασδήποτε μορφής ή συμφωνία αποζημίωσης προς όφελος οποιουδήποτε πελάτη ή συγγενή του **πελάτη του** μέχρι τρίτου βαθμού.

Εμπιστοσύνη και ηθική ακεραιότητα.

12. Ο δικηγόρος οφείλει να ενεργεί πάντοτε έχοντας υπόψη ότι οι σχέσεις εμπιστοσύνης δεν μπορούν να υφίστανται αν υπάρχει αμφιβολία σε σχέση με την εντιμότητα, την τιμιότητα, την ευθύτητα την ειλικρίνεια και την ηθική ακεραιότητα του δικηγόρου, οι οποίες καθίστανται επαγγελματική υποχρέωση και καθήκον του και να μην επιτρέπει οποιαδήποτε ενέργεια, η οποία θα μπορούσε εύλογα να εκληφθεί ότι τις υπονομεύει.

(1) Το ανωτέρω καθήκον συμπεριλαμβάνει, χωρίς επηρεασμό της γενικότητας πιο πάνω, τις εξής ενέργειες:

(α) την εν γνώσει ή απερίσκεπτη παραπλάνηση ή το να επιχειρήσει να παραπλανήσει οποιοδήποτε,

(β) την ενθάρρυνση οποιουδήποτε μάρτυρα να καταθέτει ψευδείς ή παραπλανητικούς ισχυρισμούς,

(γ) την αθέμιτη και με σκοπό επηρεασμού της μαρτυρίας πληρωμή ή προσφορά πληρωμής σε οποιοδήποτε μάρτυρα, η μαρτυρία του οποίου σχετίζεται με την έκβαση της υπόθεσης του πελάτη του.

(δ) τον επηρεασμό επαγγελματικών σχέσεων και του τρόπου με τον οποίο παρέχονται οι υπηρεσίες του δικηγόρου από διακρίσεις ή προσωπικές απόψεις.

(ε) την κατάχρηση θέσης ή την αποκομιδή αθέμιτου οφέλους έναντι πελάτη ή άλλου προσώπου στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών.

(2) Ο δικηγόρος είναι ελεύθερος να αναλαμβάνει ή να αρνείται την ανάληψη υποθέσεων χωρίς παροχή οποιασδήποτε δικαιολογίας εξαιρουμένων υποθέσεων που του ανατίθενται από το Δικαστήριο οπότε η άρνησή του πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς:

Νοείται ότι ο δικηγόρος οφείλει να μην αναλαμβάνει ποτέ υπόθεση στην οποία **κρίνει ότι** δεν θα έχει ηθική ελευθερία δράσης.

(3) Δικηγόρος, ο οποίος αναλαμβάνει ποινική δίωξη σε οποιαδήποτε υπόθεση οφείλει πάντοτε να έχει υπόψη του ότι το πρώτιστο καθήκον του είναι να μεριμνήσει όπως απονεμηθεί δικαιοσύνη και όχι απλώς να επιτύχει καταδίκη.

Συμμόρφωση με αποφάσεις Συμβουλίου Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και Τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων.

13. Ο δικηγόρος οφείλει να συμμορφώνεται πάντοτε με τις αποφάσεις του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και των Επιτροπών των Τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων.

Επαγγελματικό απόρρητο.

14.—(1) Το επαγγελματικό απόρρητο του δικηγόρου αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες και πρωταρχικό δικαίωμα και υποχρέωση.

(2) Ο δικηγόρος είναι θεματοφύλακας των εμπιστευτικών πληροφοριών και στοιχείων που του εμπιστεύεται ο πελάτης του. Η διασφάλιση του απορρήτου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία εμπιστοσύνης από τον πελάτη στον δικηγόρο.

Νοείται ότι, η παρούσα διάταξη δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που ο δικηγόρος υπέχει εκ του Νόμου καθήκον αποκάλυψης και/ή κοινοποίησης πληροφοριών σε οποιαδήποτε αρμόδια αρχή ή πρόσωπο.

(3) Ο δικηγόρος οφείλει να σέβεται, χωρίς χρονικό περιορισμό, το απόρρητό κάθε εμπιστευτικής πληροφορίας ή στοιχείου του οποίου έλαβε γνώση στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του.

(4) Ο δικηγόρος οφείλει να λαμβάνει τα δέοντα μέτρα για την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου από τα μέλη του προσωπικού του και από κάθε άτομο που συνεργάζεται μαζί του στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του. **Για σκοπούς του Κανονισμού αυτού ο όρος δικηγόρος συμπεριλαμβάνει και Δικηγορικές Εταιρείες.**

(5) Σε περίπτωση που δικηγόρος είναι μάρτυρας σε υπόθεση, οφείλει να μην εμφανιστεί πλέον και ως δικηγόρος, ως μάρτυρας δε οφείλει να εμφανιστεί στο Δικαστήριο με πλήρη ανεξαρτησία γνώμης και δύναται να αρνηθεί να απαντήσει σε οποιαδήποτε ερώτηση, η οποία δυνατό να κατατείνει να τον οδηγήσει σε αποκάλυψη ή παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν το Δικαστήριο, έχοντας ακούσει την ένσταση του δικηγόρου αναφορικά με το επαγγελματικό απόρρητο, αποφασίσει ότι αυτή δεν είναι βάσιμη.

(6) Το καθήκον της τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου περιλαμβάνει προστασία εμπιστευθέντων απορρήτων από τρίτα πρόσωπα λόγω του επαγγέλματός του, ως επίσης και των εμπιστευθέντων απορρήτων συνεπεία συνομιλιών, οι οποίες ήταν αναγκαίες για να επιτευχθεί συμφωνία, η οποία κατόπιν δεν πραγματοποιήθηκε. Το απόρρητο περιλαμβάνει επίσης τα εμπιστευθέντα από άλλο συνάδελφό του.

Ο δικηγόρος οφείλει να μην αναλαμβάνει άλλη υπόθεση σε περίπτωση που του είχαν αποκαλυφθεί στο παρελθόν σχετικές εμπιστευτικές πληροφορίες από άλλο πελάτη του, εκτός με τη συγκατάθεση του πελάτη που του είχε αποκαλύψει τις εμπιστευτικές πληροφορίες ή σε περίπτωση που η ανάληψη εκ μέρους του της υπόθεσης δεν δύναται να επηρεάσει δυσμενώς τα συμφέροντα του πελάτη που του είχε αποκαλύψει τις πληροφορίες. Σε κάθε περίπτωση, ο δικηγόρος οφείλει να ενημερώσει τον πελάτη που του απεκάλυψε τις πληροφορίες ότι προτίθεται να αναλάβει σχετική υπόθεση εκ μέρους άλλου προσώπου.

(7) Εάν ο πελάτης ήθελε να διατυπώσει κατηγορία κατά του δικηγόρου του, ή ο δικηγόρος εμπλέκεται ως διάδικος σε οποιαδήποτε αστική ποινική ή πειθαρχική υπόθεση, τότε αυτός δικαιούται να αποκαλύψει οποιεσδήποτε εμπιστευθείσες πληροφορίες αναφορικά με την κατηγορία ή την υπόθεση, έστω και εάν αποκαλύπτονται με αυτό τον τρόπο εμπιστευθέντα σε αυτόν από τον πελάτη του, υπό την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες αυτές είναι αναγκαίες για την προώθηση ή υπεράσπιση της υπόθεσής του.

Νοείται ότι, στην περίπτωση αυτή, ο δικηγόρος νομιμοποιείται να αποκαλύψει τις πληροφορίες αυτές μόνο προς το Δικαστήριο και/ή σε πρόσωπα που είναι απολύτως αναγκαίο υπό τις περιστάσεις.

Υποχρέωση δικηγόρων που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα σε άλλο Κράτος να

15. Στις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου στο εξωτερικό, αυτός οφείλει να σέβεται τους Κανόνες Δεοντολογίας του Κράτους στο οποίο ασκεί την επαγγελματική δραστηριότητά του.

<p>σέβονται τους Κανόνες Δεοντολογίας του Κράτους εκείνου.</p>	
<p>Υποχρέωση δικηγόρων του εξωτερικού που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα στην Κύπρο να σέβονται τους παρόντες Κανονισμούς.</p>	<p>16. Στις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται ή χορηγείται άδεια σε δικηγόρο του εξωτερικού να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στην Κύπρο, οφείλει να σέβεται τους παρόντες Κανονισμούς Δεοντολογίας και υπόκειται σε πειθαρχική δίωξη σε περίπτωση παράβασής τους.</p>
<p>Το συμφέρον του πελάτη.</p>	<p>17. Υπό την επιφύλαξη των κανόνων δικαίου και των κανόνων δεοντολογίας ο δικηγόρος έχει την υποχρέωση να υπερασπίζεται πάντα με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα του πελάτη του, ακόμη και σε σχέση με τα προσωπικά του συμφέροντα, αυτά του -συναδέλφου του ή γενικότερα αυτά του επαγγέλματος.</p>
<p>Προώθηση και των επαγγελματικών δραστηριοτήτων δικηγόρου.</p>	<p>18. —(1) Επιτρέπεται σε δικηγόρο η θεμιτή ανάπτυξη της επαγγελματικής του εργασίας στην Κύπρο και η προώθηση των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων στην Κύπρο και σε χώρες του εξωτερικού με τρόπο και σε έκταση που να συνάδει με τους παρόντες Κανονισμούς, τα υψηλά επίπεδα συμπεριφοράς του δικηγορικού επαγγέλματος, καθώς και τους Νόμους και τους κανονισμούς δικηγορικής δεοντολογίας της χώρας όπου προτίθεται ο δικηγόρος να αναπτύξει τις εν λόγω δραστηριότητές του.</p> <p>(2) Χωρίς επηρεασμό της γενικότητας του εδαφίου (1), οποιαδήποτε προβολή ή δημοσιοποίηση δικηγόρου δεν πρέπει:</p> <p>α) να είναι αθέμιτη, β) να είναι αναληθής ή παραπλανητική γ) να περιέχει αναφορά σε αριθμό υποθέσεων ή ποσοστά επιτυχίας του δικηγόρου σε δικαστηριακές ή άλλες υποθέσεις, δ) να περιλαμβάνει αναφορές ή συγκρίσεις με άλλους δικηγόρους ή δικηγορικές εταιρείες σε σχέση με την ποιότητα των υπηρεσιών ή την αμοιβή σε ωριαία βάση ή οποιαδήποτε άλλη μέθοδο χρέωσης, ε) να περιέχει ονόματα πελατών, εκτός αν υπάρχει η συναίνεσή τους, στ.) να προκαλεί απαξιωτικές εντυπώσεις και σχόλια στην κοινή γνώμη για το δικηγορικό λειτούργημα. Ο δικηγόρος οφείλει να μην διενεργεί ή επιτρέπει, αμέσως ή εμμέσως οποιαδήποτε άγρα οποιωνδήποτε πελατών.</p> <p>(3) Ο δικηγόρος οφείλει να μη χρησιμοποιεί, ή επιτρέπει σε οποιοδήποτε πρόσωπο να χρησιμοποιεί, αμέσως ή εμμέσως, οποιουδήποτε πράκτορες ή μεσίτες προς το σκοπό επηρεασμού και ανάθεσης στο Γραφείο του οποιωνδήποτε υποθέσεων ή να αμείβει καθ' οιονδήποτε τρόπο γενικά οποιαδήποτε πρόσωπα για να επηρεάσουν οποιοδήποτε πρόσωπο όπως ζητήσει τις επαγγελματικές υπηρεσίες του.</p> <p>(4) Δικηγόρος, ο οποίος αναλαμβάνει το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, και/ή οποιοδήποτε ανεξάρτητου αξιωματούχου της Δημοκρατίας, ως ορίζεται στο Σύνταγμα, οφείλει να εξασφαλίζει ότι δεν θα συνεχίζει ενόσω διατηρεί το αξίωμα, να διατηρεί το πλήρες ονοματεπώνυμό του σε οποιαδήποτε Δικηγορική Εταιρεία ή δικηγορικό γραφείο.</p>
<p>Ασυμβίβαστα.</p>	<p>19. (1) Για να είναι σε θέση ο δικηγόρος να ασκήσει το λειτούργημά του με την απαραίτητη ανεξαρτησία και με τρόπο σύμφωνο με την υποχρέωσή του να συμμετέχει στην απονομή της Δικαιοσύνης, η άσκηση επαγγεμάτων ή</p>

δραστηριοτήτων που είναι ασυμβίβαστη με το επάγγελμα του δικηγόρου απαγορεύεται.

(2) Με την επιφύλαξη της γενικότητας της παραγράφου (1) ο δικηγόρος οφείλει ειδικά να μην συμμετέχει ενεργά **στη διοίκηση** οποιασδήποτε εμπορικής ή άλλης οικονομικής φύσης επιχείρηση ή να είναι ενεργό μέλος οποιασδήποτε εμπορικής ή άλλης οικονομικής φύσης επιχείρηση:

Νοείται ότι η διαχείριση της ιδιοκτησίας ή περιουσίας του ή της οικογένειάς του δε θεωρείται ενεργός συμμετοχή σε οποιαδήποτε εμπορικής ή άλλης οικονομικής φύσης επιχείρηση:

Νοείται περαιτέρω ότι δικηγόρος δύναται να είναι μέλος διοικητικού συμβουλίου ή γραμματέας (όχι όμως υπάλληλος) οίκου ή εταιρείας, αλλά όχι διευθύνων σύμβουλος της.

(3) Για σκοπούς του παρόντος Κανονισμού, οίκος, ομάδα, ένωση, συνεταιρισμός ή νομικό πρόσωπο (ελεγχόμενο από δικηγόρους) που παρέχει συμβουλευτικές ή άλλες υπηρεσίες υποβοηθητικές, συναφείς επάλληλες ή συμπληρωματικές των υπηρεσιών που παρέχει ή δύναται να παρέχει ο δικηγόρος προσωπικά ή ως εμπιστευματοδόχος, δεν αποτελεί εμπορική ή άλλη οικονομικής φύσης επιχείρηση.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

Έναρξη
τερματισμός
σχέσης με τον πελάτη.

και 20. —(1) Ο δικηγόρος δεν ενεργεί παρά μόνο αφού πάρει εντολή από τον πελάτη του, εκτός εάν ένας άλλος δικηγόρος που εκπροσωπεί τον πελάτη, ή άλλος εκπρόσωπος του πελάτη, ή αρμόδια αρχή του αναθέσουν εντολή.

Νοείται ότι όταν ο πελάτης δεν είναι σε θέση, λόγω της πνευματικής ή φυσικής του κατάστασης, ή λόγω άλλου αντικειμενικού κωλύματος, να εκφράσει τη βούλησή του και είναι απολύτως απαραίτητη η άμεση ενέργεια δικηγόρου, διαφορετικά τα έννομα συμφέροντα του πελάτη θα τεθούν σε κίνδυνο πρόκλησης ανεπανόρθωτης ζημίας, η **προηγηθείσα** ανάθεση της εντολής του πελάτη είναι επιτρεπτή και θεωρείται **σε ισχύ**, εκτός εάν είναι πρόδηλο από προηγουμένως εκφρασθείσες επιθυμίες του, ότι δεν επιθυμεί την ανάληψη της συγκεκριμένης εντολής εκ μέρους δικηγόρου.

(2) Ο δικηγόρος συμβουλεύει και υπερασπίζεται τον πελάτη του σε εύλογο χρόνο, ευσυνείδητα και με επιμέλεια και ενημερώνει τον πελάτη του για την εξέλιξη της υπόθεσης που έχει αναλάβει.

(3) Ο δικηγόρος δεν δέχεται να αναλάβει υπόθεση αν γνωρίζει ή οφείλει να γνωρίζει ότι δεν έχει την απαραίτητη ικανότητα να τη χειριστεί εκτός αν συνεργαστεί με άλλο δικηγόρο που έχει αυτή την ικανότητα. Στην τελευταία περίπτωση αυτό γίνεται μόνο με την έγγραφη συγκατάθεση του πελάτη.

(4) Ο δικηγόρος δεν μπορεί να δεχτεί μία υπόθεση αν δεν μπορεί να ασχοληθεί με αυτή σε εύλογο χρόνο λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης και των άλλων υποχρεώσεών του.

(5) Ο δικηγόρος που ασκεί το δικαίωμά του να μην ασχοληθεί περαιτέρω με μία υπόθεση πρέπει να παρέχει εύλογο χρόνο στον πελάτη του για να εξασφαλίσει βοήθεια εγκαίρως από άλλο συνάδελφο για να αποφευχθεί τυχόν ζημία ή βλάβη που θα υφίστατο ο πελάτης.

<p>Σύγκρουση συμφερόντων.</p>	<p>21. —(1) Ο δικηγόρος οφείλει να μην ενεργεί ως σύμβουλος ή εκπρόσωπος ή δικηγόρος περισσότερων του ενός πελατών στην ίδια υπόθεση, εφόσον υπάρχει σύγκρουση των συμφερόντων αυτών των πελατών ή σοβαρός κίνδυνος για τέτοια σύγκρουση.</p> <p>(2) Ο δικηγόρος οφείλει να απέχει από το να ασχολείται με τις υποθέσεις όλων των ενδιαφερομένων πελατών, εφόσον αναφύεται σύγκρουση συμφερόντων, εφόσον υπάρχει κίνδυνος να παραβιασθεί το επαγγελματικό απόρρητο ή εφόσον υπάρχει κίνδυνος να πληγεί η ανεξαρτησία του.</p> <p>(3) Ο δικηγόρος δεν μπορεί να αναλάβει την υπόθεση νέου πελάτη αν υπάρχει κίνδυνος να παραβιασθεί το απόρρητο των πληροφοριών που του εμπιστεύτηκε ένας παλιός πελάτης.</p>
<p>Υποχρέωση δικηγόρου για ορθή συμβουλή του πελάτη του σε σχέση με την υπόθεσή του.</p>	<p>22. —(1) Ο δικηγόρος οφείλει να δίδει στον πελάτη του δίκαιη εικόνα για τα θέματα που χειρίζεται εκ μέρους του πελάτη του.</p> <p>(2) Ο δικηγόρος οφείλει να συμβουλεύει τον πελάτη του όπως συμβιβάζει την υπόθεσή του εάν ο συμβιβασμός είναι κατά τη γνώμη του δίκαιος και εύλογος.</p>
<p>Υποχρέωση για αποκάλυψη στον πελάτη συμμόρφωσης ή σχέσης του δικηγόρου με την υπόθεση.</p>	<p>23. Αποτελεί καθήκον του δικηγόρου στο στάδιο ανάθεσης της υπόθεσης, όπως αποκαλύψει στον πελάτη του οποιοδήποτε συμφέρον έχει στην επίδικη διαφορά ή οποιαδήποτε σχέση την οποία έχει προς τους διαδίκους, και να δηλώσει εάν υπόκειται σε επιρροή, η οποία αντίκειται προς τα συμφέροντα του πελάτη του, και νοουμένου ότι ο πελάτης επιθυμεί να εξασφαλίσει τις υπηρεσίες του, τούτο μπορεί να γίνει κατόπιν πλήρους αποκαλύψεως όλων των ουσιωδών γεγονότων.</p>
<p>Δυνατότητα δικηγόρου να αποσυρθεί από υπόθεση.</p>	<p>24. Όταν ο δικηγόρος αναλαμβάνει υπόθεση, δε δύναται να αποσυρθεί, εκτός λόγω του ότι μεσολάβησε εύλογη αιτία επηρεάζουσα την καλή φήμη του, την αξιοπρέπειά του ή τη συνείδησή του ή εάν μεσολάβησε παραβίαση από τον πελάτη του οποιασδήποτε ηθικής ή υλικής υποχρέωσης προς αυτόν ή διαφωνία ως προς το χειρισμό της υπόθεσης, ή λόγω οποιασδήποτε άλλης εύλογης αιτίας.</p>
<p>Καθορισμός αμοιβής.</p>	<p>25. —(1) Όταν δεν υφίσταται συμφωνία ή πρόνοια για τον καθορισμό της αμοιβής του δικηγόρου, ο δικηγόρος οφείλει να καθοδηγείται από τα πιο κάτω κριτήρια:</p>

(α) Το χρόνο που αναλώθηκε για τη διεκπεραίωση της εργασίας, το επιτευχθέν αποτέλεσμα και τη σοβαρότητά του,

(β) τη σοβαρότητα των υπηρεσιών του, και το κατεπείγον του θέματος,

(γ) το ποσό το οποίο συνεπάγεται η διαφορά,

(δ) την πρωτοτυπία ή τη δυσκολία των νομικών προβλημάτων τα οποία ηγέρθησαν,

(ε) την ικανότητα, την πείρα και την ειδικότητα του δικηγόρου,

(στ.) την οικονομική κατάσταση του πελάτη,

(ζ) το ενδεχόμενο αποκλεισμού του δικηγόρου να εμφανισθεί σε άλλες υποθέσεις, ή να αναλάβει άλλους πελάτες,

(η) το κατά πόσο η χρησιμοποίηση των επαγγελματικών υπηρεσιών του είναι έκτακτη ή καθιερωμένη ή μόνιμη,

(θ) τον βαθμό συμμετοχής του δικηγόρου στη μελέτη, παρουσίαση, και ανάπτυξη της υπόθεσης.

(2) Όταν δεν υπάρχει ρητή συμφωνία, ο δικηγόρος οφείλει να πληροφορεί τον πελάτη του κατά προσέγγιση σχετικά με όλα όσα αυτός ζητεί ως αμοιβή και το ύψος της αμοιβής πρέπει να είναι δίκαιο, δικαιολογημένο, και εύλογο υπό τις περιστάσεις.

(3) Είναι επιτρεπτό η αμοιβή να συναρτάται με την έκβαση της υπόθεσης και να είναι σε λογικό ποσοστό επί της απόφασης και/ή οποιουδήποτε ποσού που αναμένεται να εισπραχθεί.

Διατάξεις σε σχέση με τις αμοιβές και τα έξοδα.

26. —(1) Όταν ο δικηγόρος ζητεί την πληρωμή προκαταβολής έναντι των εξόδων και/ή της αμοιβής του, η προκαταβολή αυτή δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τη λογική εκτίμηση των εξόδων και της αμοιβής του που είναι πιθανόν να απαιτηθούν για την υπόθεση.

(2) Αν δεν καταβληθεί η προκαταβολή που ζητήθηκε, ο δικηγόρος μπορεί να παραιτηθεί από το χειρισμό της υπόθεσης ή να αποσυρθεί με επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων της παραγράφου (5) του Κανονισμού 20 των παρόντων Κανονισμών.

Επιμερισμός της αμοιβής με άτομο που δεν είναι δικηγόρος.

27. —(1) Απαγορεύεται στο δικηγόρο να καταβάλλει από την αμοιβή του μέρος, σε πρόσωπο που δεν είναι δικηγόρος στην Κύπρο ή το εξωτερικό.

(2) Ο Κανονισμός 27.1 δεν εμποδίζει δικηγόρο από το να καταβάλει αμοιβή, προμήθεια ή άλλη αποζημίωση στους κληρονόμους αποθανόντος δικηγόρου

ή σε συνταξιούχο δικηγόρο για την **ανάληψη των εκκρεμούντων εργασιών του αποθανόντος** ή του συνταξιούχου δικηγόρου.

Επίλυση ανάλογη με το κόστος και το ευεργέτημα της Νομικής Αρωγής.

28. —(1) Ο δικηγόρος οφείλει πάντα να καταβάλλει εύλογη προσπάθεια για εξεύρεση λύσης στη διαφορά του πελάτη του ανάλογη με το κόστος της υπόθεσης και οφείλει την κατάλληλη στιγμή να του παρέχει τη συμβουλή του σχετικά με τη δυνατότητα αναζήτησης συμφωνίας ή επίκλησης εξωδικαστικών λύσεων ώστε να τερματισθεί η διαφορά.

(2) Όταν ο πελάτης μπορεί να επωφεληθεί από το ευεργέτημα της Νομικής Αρωγής, ο δικηγόρος υποχρεούται να τον πληροφορήσει σχετικά.

Κεφάλαια πελατών.

29. Σε οποιοδήποτε χρόνο ο δικηγόρος κατέχει χρηματικά ποσά για λογαριασμό πελάτη του ή τρίτων (τα οποία παρακάτω αναφέρονται ως «κεφάλαια πελατών») υποχρεούται να τηρεί τους παρακάτω κανόνες:

(1) Τα κεφάλαια των πελατών θα τηρούνται πάντα σε λογαριασμό ανοιγμένο σε αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα.

(2) Κάθε λογαριασμός που ανοίγεται στο όνομα του δικηγόρου και περιέχει κεφάλαια πελατών αναφέρει στον τίτλο του ότι τα χρηματικά ποσά που βρίσκονται κατατεθειμένα και κρατούνται για λογαριασμό των πελατών του δικηγόρου.

(3) Οι λογαριασμοί του δικηγόρου στους οποίους κατατίθενται τα κεφάλαια πελατών θα έχουν συνεχώς υπόλοιπο τόσο όσο είναι το συνολικό τουλάχιστον ύψος των κεφαλαίων πελατών που κρατεί ο δικηγόρος.

(4) Τα κεφάλαια πελατών πρέπει να είναι συνεχώς διαθέσιμα σε ζήτηση του πελάτη ή με προϋποθέσεις που αποδέχεται ο πελάτης. Εν πάση περιπτώσει, ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να εμβάσει μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα κάθε ποσό κεφαλαίου που δικαιούται ο πελάτης του.

(5) Με εξαίρεση την περίπτωση αντίθετων κανόνων, ή απόφασης του δικαστηρίου ή ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας του πελάτη για τον οποίο γίνεται η πληρωμή, απαγορεύονται όλες οι πληρωμές που γίνονται με κεφάλαια των πελατών για λογαριασμό του πελάτη σε τρίτο πρόσωπο περιλαμβανομένων—

(α) Των πληρωμών που γίνονται σε πελάτη ή για έναν πελάτη με χρήματα που ανήκουν σε άλλο πελάτη·

(β) Της ανάληψης χρημάτων για την αμοιβή του δικηγόρου, εξαιρουμένης της περίπτωσης πιστοποιημένων καταλόγου δικαστηριακής ή εξωδικαστηριακής αμοιβής ή δικαστικής απόφασης σε σχέση με τα έξοδά του.

(6) Ο δικηγόρος τηρεί τα αντίγραφα της τράπεζας πλήρη και ακριβή για όλες τις πράξεις που γίνονται με τα κεφάλαια των πελατών διακρίνοντας ανάμεσα στα κεφάλαια των πελατών και τα άλλα ποσά που κρατά ο δικηγόρος και τα παραδίδει στον πελάτη που τα ζητά.

(7) Παρέχεται εξουσία στο Πειθαρχικό Συμβούλιο των Δικηγόρων να εξακριβώνει και να εξετάζει, τηρώντας πάντα το επαγγελματικό απόρρητο, τα σχετικά έγγραφα με τα κεφάλαια πελατών, ώστε να βεβαιώνεται ότι οι κανόνες, οι οποίοι καθορίζονται ανωτέρω τηρούνται πιστά καθώς και για να επιβάλλει κυρώσεις στην περίπτωση παράβασης των κανόνων αυτών.

	<p>(8) Ο δικηγόρος που κατέχει κεφάλαια πελατών στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας που ασκείται σε άλλο Κράτος οφείλει να τηρεί τους κανόνες που αφορούν την κατάθεση και τα λογιστικά των κεφαλαίων πελατών, οι οποίοι εφαρμόζονται από τον δικηγορικό σύλλογο του εν λόγω Κράτους.</p>
<p>Χρηματικά ποσά ή άλλη ιδιοκτησία κατεχόμενα από δικηγόρο προς όφελος πελάτη.</p>	<p>30. —(1) Όλα τα χρηματικά ποσά πελάτη ή άλλη ιδιοκτησία περιερχόμενη στην κατοχή του δικηγόρου προς όφελος ή διά λογαριασμό του πελάτη πρέπει να καταβάλλονται το συντομότερο δυνατό σε αυτόν.</p> <p>(2) Σε σχέση με την πιο πάνω υποχρέωση ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί πλήρη αρχεία έτσι ώστε να του επιτρέπεται να πληροφορήσει ταχέως τον πελάτη του για οποιοδήποτε ποσό ή άλλη ιδιοκτησία σε πίστη του.</p>
<p>Ασφάλεια επαγγελματικής ευθύνης.</p>	<p>31. Ο δικηγόρος οφείλει να είναι ασφαλισμένος για την επαγγελματική του ευθύνη με βάση τις διατάξεις του περί Δικηγόρων Νόμου. Η οποιαδήποτε κάλυψη πρέπει να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες επαγγελματικές του δραστηριότητες.</p>
<p>ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΕΣ</p>	
<p>Καθήκον προς το Δικαστήριο.</p>	<p>32. —(1) Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί προς το Δικαστήριο στάση ευγενείας και σεβασμού και να επιμένει όπως παρόμοια στάση τηρείται και από μέρος του πελάτη του. Ο δικηγόρος έχει δικαίωμα σε ανάλογη στάση από μέρος του Δικαστηρίου.</p> <p>(2) Η συμπεριφορά του δικηγόρου προς το Δικαστήριο οφείλει να διέπεται πάντοτε από τιμιότητα, ευθύτητα και πνεύμα δικαιοσύνης.</p> <p>(3) Ο δικηγόρος οφείλει να μην επιζητεί ποτέ να επηρεάσει αθέμιτα, αμέσως ή εμμέσως, οποιοδήποτε Δικαστήριο υπέρ του ή υπέρ του πελάτη του.</p> <p>(4) Σε κάθε περίπτωση ο δικηγόρος οφείλει να σέβεται την ύπαρξη αντιδικίας στις συζητήσεις των υποθέσεων και οφείλει να μην προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια έχει σκοπό να αιφνιδιάσει αθέμιτα τον αντίδικό του ή που έχει σκοπό να αποκτήσει οποιοδήποτε αθέμιτο πλεονέκτημα.</p> <p>(5) Πάντα τιμώντας και σεβόμενος το Δικαστήριο ο δικηγόρος θα πρέπει να υπερασπίζεται ευσυνειδήτητα τον πελάτη του χωρίς φόβο και χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα δικά του συμφέροντα ή τις συνέπειες για τον ίδιο ή για κάθε άλλο τρίτο πρόσωπο.</p> <p>(6) (α) Ο δικηγόρος οφείλει να μην παραθέτει οποτεδήποτε οποιαδήποτε εν γνώσει του ανακριβή ή παραπλανητική νομική αυθεντία σε οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία ή εν γνώσει του να παραπλανά το Δικαστήριο πάνω σε οποιοδήποτε θέμα.</p> <p>(β) Σε καμία περίπτωση ο δικηγόρος δεν πρέπει εν γνώσει του να υποβάλει στο Δικαστή ψευδή πληροφορία ή πληροφορία που θα μπορούσε να τον παραπλανήσει.</p> <p>(7) (α) Άνευ επηρεασμού του δικαιώματος άσκησης επιστημονικής κριτικής δικαστικών αποφάσεων.</p> <p>(β) Σε περίπτωση, όμως, ύπαρξης οποιουδήποτε δίκαιου παραπόνου εναντίον δικαστικού λειτουργού, αποτελεί δικαίωμα και καθήκον του</p>

δικηγόρου να υποβάλει τούτο στην αρμόδια αρχή μέσω του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ή του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου.

(8) Ο δικηγόρος οφείλει να μη χρησιμοποιεί περιττά δικαστικά μέτρα ή διαβήματα ή επιβραδυντική τακτική, η οποία μολονότι χρησιμοποιουμένη υπό το πρόσχημα αυστηρής συμμόρφωσης σε νομικούς κανόνες εντούτοις αποσκοπεί μόνο στην παρεμπόδιση ή καθυστέρηση της απονομής της δικαιοσύνης.

(9) Ο δικηγόρος οφείλει να είναι ακριβής στις εμφανίσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου και να συμμορφώνεται με τις οδηγίες του Δικαστηρίου για την εύρυθμη διεξαγωγή της υπόθεσης.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ, ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Εφαρμογή
Κανονισμών σε άτομα
με παρόμοια
λειτουργήματα.

33. Οι Κανονισμοί που εφαρμόζονται στις σχέσεις του δικηγόρου με το Δικαστήριο έχουν επίσης εφαρμογή τηρουμένων των αναλογιών, στις σχέσεις του με διαιτητές, πραγματογνώμονες ή κάθε άλλο πρόσωπο που περιστασιακά καλείται να βοηθήσει τον Δικαστή ή τον διαιτητή.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

34. —(1) Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να τηρεί πνεύμα ευγένειας, συναδελφικότητας και αμοιβαίου σεβασμού στις σχέσεις του με τους συναδέλφους του.

(2) Η συναδελφικότητα απαιτεί σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στους δικηγόρους για το συμφέρον του πελάτη και για να αποφεύγονται οι περιττές διαδικασίες καθώς και κάθε άλλη συμπεριφορά που μπορεί να δυσφημίσει το επάγγελμα. Ο δικηγόρος αναγνωρίζει ως συνάδελφο κάθε δικηγόρο άλλου Κράτους και η συμπεριφορά του απέναντί του χαρακτηρίζεται από συναδελφικότητα και εντιμότητα.

(3) Ο δικηγόρος πρέπει να απέχει από κάθε ανοίκειο ή επιβλαβές σχόλιο εναντίον οποιουδήποτε συναδέλφου και από του να αναφέρεται κατά τρόπο αθέμιτο ή ρατσιστικό σε οποιαδήποτε χαρακτηριστικά προσωπικής, πολιτικής ή άλλης φύσης **ή να μειώνει το κύρος οποιουδήποτε συναδέλφου του.**

(4) Ο δικηγόρος οφείλει να μην προβαίνει σε διαπραγματεύσεις ή να αναμειγνύεται άμεσα ή έμμεσα με πελάτη συναδέλφου του, εκτός εάν έχει τη ρητή εξουσιοδότηση ή συγκατάθεση του εν λόγω συναδέλφου του.

(5) Ο δικηγόρος οφείλει να μην παρεμβαίνει και να μην αναλαμβάνει υποθέσεις συναδέλφου του εκτός σε περιπτώσεις ρητής παραιτήσεως του τελευταίου. Όταν η παρέμβαση δικηγόρου δεν αποκαλύπτεται

	<p>ειμή αφού ανελήφθη η υπόθεση δέον να δοθεί ειδοποίηση αμέσως μετά. Εν πάση περιπτώσει, ο δικηγόρος έχει την υποχρέωση να βεβαιωθεί ότι η αμοιβή του συναδέλφου του εξοφλήθηκε και να αναλάβει την υπόθεση αφού εξοφληθεί η αμοιβή του συναδέλφου του.</p> <p>(6) Διευθετήσεις και συμφωνίες μεταξύ δικηγόρων σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα, το οποίο αφορά τη διεξαγωγή οποιασδήποτε διαδικασίας πρέπει να τηρούνται αυστηρά.</p> <p>(7) Ο δικηγόρος οφείλει να μην θεωρεί πρόταση του πελάτη του για βοήθεια ή γνωμάτευση από επιπρόσθετο δικηγόρο ως ένδειξη ελλείψεως εμπιστοσύνης. Περαιτέρω, νοείται πως είναι δυνατή η λήψη περισσότερων της μίας νομικών συμβουλών από πελάτη και ο δικηγόρος που χειρίζεται το ζήτημα οφείλει να διευκολύνει τον πελάτη στη λήψη της επιπρόσθετης συμβουλής. Νοείται πως ο δικηγόρος που αναλαμβάνει να παράσχει την επιπρόσθετη γνωμάτευση, οφείλει να μην ωθεί τον πελάτη καθ' οιονδήποτε τρόπο σε τερματισμό της σχέσης του με τον πρώτο δικηγόρο.</p> <p>(8) Όταν δικηγόροι χειριζόμενοι από κοινού μια υπόθεση δεν δύνανται να συμφωνήσουν σχετικά με σημείο ουσιώδους ενδιαφέροντος για τον κοινό πελάτη τους, οφείλουν να γνωστοποιήσουν προς αυτόν ειλικρινώς την αντιγνωμία τους για να αποφασίσει ο ίδιος τελικά. Η απόφασή του θα γίνει αποδεκτή εκτός εάν η φύση της διαφοράς καθιστά για τον δικηγόρο του οποίου η γνώμη απορρίφθηκε αδύνατη την περαιτέρω συνεργασία του. Σε τέτοια περίπτωση αποτελεί καθήκον του να ζητήσει από τον πελάτη του όπως απαλλαγεί της υποθέσεως.</p>
	<p>35. Ο δικηγόρος που απευθύνει σε συνάδελφό του μια ανακοίνωση, η οποία, επιθυμεί, να θεωρηθεί «εμπιστευτική» ή «με κάθε επιφύλαξη», θα πρέπει να εκφράσει σαφώς τη θέλησή του κατά την αποστολή της ανακοίνωσης αυτής.</p>
Επικοινωνία αντίδικο.	<p>36. Ο δικηγόρος δεν μπορεί να επικοινωνήσει ο ίδιος σχετικά με συγκεκριμένη υπόθεση με τον πελάτη του αντίδικου δικηγόρου που γνωρίζει ότι εκπροσωπείται από άλλο δικηγόρο, εκτός εάν ο συνάδελφος αυτός δώσει τη συγκατάθεσή του και τότε υποχρεούται να τον κρατά ενήμερο.</p>
Αλλαγή δικηγόρου.	<p>37. Ένας δικηγόρος δεν μπορεί να διαδεχθεί άλλο δικηγόρο στην υπεράσπιση των συμφερόντων του πελάτη σε συγκεκριμένη υπόθεση παρά μόνο αν ειδοποίησε τον συνάδελφό του και βεβαιώθηκε ότι έχουν διευθετηθεί τα έξοδα και η αμοιβή που οφείλονται στον συνάδελφο αυτό, με επιφύλαξη όσων αναφέρονται στον Κανονισμό 36. Η υποχρέωση όμως αυτή δεν καθιστά υπεύθυνο το δικηγόρο για την πληρωμή της αμοιβής και των εξόδων που οφείλονται στον προκάτοχό του.</p>
	<p>38. Αν πρέπει να ληφθούν επείγοντα μέτρα για το συμφέρον του πελάτη πριν μπορέσουν να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις που ορίζει ο πιο πάνω Κανονισμός 37 ο δικηγόρος μπορεί να λάβει τα μέτρα αυτά υπό τον όρο ότι θα πληροφορήσει αμέσως τον προκάτοχό του.</p>
Μισθοδοσία	<p>39. Δικηγόρος και/ή Δικηγορική Εταιρεία και/ή Συνεταιρισμός Δικηγόρων, ο οποίος προσλαμβάνει και/ή εργοδοτεί στο δικηγορικό του γραφείο και/ή σε Δικηγορική Εταιρεία και/ή σε Συνεταιρισμό Δικηγόρων άλλο δικηγόρο, έχει καθήκον να λαμβάνει κάθε πρόσφορο και/ή αναγκαίο και/ή δυνατό υπό τα δεδομένα και τις περιστάσεις μέτρο για να καταβάλει σε αυτόν μηνιαία αμοιβή, στο μέτρο του δυνατού – και λαμβανομένων πάντοτε υπόψη των γνώσεων, της πείρας αυτού αλλά και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του και πάντοτε σε πλήρη συμμόρφωση με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία αναφορικά με τον κατώτερο μισθό, τις γενικές απολαβές, τις άδειες ανάπαυσης, την αναρρωτική άδεια,</p>

το ωράριο εργασίας και γενικά κάθε συνθήκη εργασίας και/ή άλλως πως.

Καθήκοντα προς ασκούμενους.

Καθήκοντα προς ασκούμενους

40 (1) Δικηγόρος ο οποίος προσλαμβάνει στο δικηγορικό του γραφείο ασκούμενο δικηγόρο έχει καθήκον να λάβει κάθε πρόσφορο υπό τα δεδομένα μέτρο για να μεταφέρει σε αυτόν/ή – στο μέτρο του δυνατού – τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος, καθώς και τις ηθικές και δεοντολογικές αρχές για την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος.

(2) Δικηγόρος ο οποίος δεν διαθέτει τον απαιτούμενο χρόνο για να εκπληρώσει το καθήκον που αναφέρεται στην παράγραφο (1) πιο πάνω, οφείλει να μην προσλαμβάνει στο δικηγορικό του γραφείο ασκούμενο δικηγόρο.

(3) Ασκούμενος δικηγόρος δεν πρέπει να απασχολείται συστηματικά σε μη δικηγορικής φύσεως εργασίες.

(4) Ο ασκούμενος δικηγόρος πρέπει να τυγχάνει δίκαιης και ίσης σε σχέση με άλλους ασκούμενους δικηγόρους μεταχείρισης.

(5) Θα παρέχεται εύλογος χρόνος σε κάθε ασκούμενο δικηγόρο για σκοπούς μελέτης στο πλαίσιο προετοιμασίας για τις εξετάσεις του Νομικού Συμβουλίου για απόκτηση άδειας άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος.

(6) Κάθε ασκούμενος δικηγόρος θα λαμβάνει εύλογη (μηνιαία) πληρωμή σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία ή και τις εκάστοτε συστάσεις του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

41. Ο Δικηγόρος οφείλει να σέβεται την αρχή της ισότητας των φύλων στις σχέσεις του με συναδέλφους, ως εργοδότης και ως συνάδελφος.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

42 (1) Δικηγόρος που ασκεί τη δικηγορία δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιεί οποιοδήποτε όνομα, εμπορική επωνυμία και/ή σήμα και/ή να προβαίνει σε οποιοσδήποτε παραστάσεις που δύνανται να δημιουργήσουν στο κοινό ή τρίτους την εντύπωση ότι ο δικηγόρος προσφέρει νομικές υπηρεσίες ή ενεργεί ως δικηγόρος μέσω εταιρείας, σχήματος ή οργανισμού άλλου από εταιρεία δικηγόρων, συνεταιρισμό ή ως δικηγόρος που ασκεί δικηγορία ως άτομο, ούτε να επιτρέπει ή να συνάπτει συμφωνίες που να επιτρέπουν σε οποιοδήποτε μη δικηγόρο ή εταιρεία δικηγόρων να τον παρουσιάζει ως ή καθιστά μέλος, συντάιρο ή υπάλληλο αυτής στο πλαίσιο παροχής νομικών συμβουλών ή τμήματος που διατείνεται ότι προσφέρει νομικές ή συναφείς υπηρεσίες, εκτός αν το όνομα, εμπορική

επωνυμία, σήμα (1) αποτελείται εξ ολοκλήρου από το όνομα του δικηγόρου, ή (2) ανήκει εξ ολοκλήρου και δικαιωματικά στον δικηγόρο ή σε δικηγορική εταιρεία ή συνεταιρισμό δικηγόρων μέλος του οποίου είναι ο δικηγόρος (το δικαίωμα χρήσης ή ανάλογο δικαίωμα δεν αποτελεί τέτοιο ιδιοκτησιακό δικαίωμα), ή κατέχει σχετική ρητή άδεια από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο.

(2) Οι πρόνοιες του ανωτέρω (1) εφαρμόζονται *mutatis mutandis* σε δικηγορικές εταιρείες και συνεταιρισμούς δικηγόρων.

43(1) Ο Καταστατικός Χάρτης των Θεμελιωδών Αρχών του Ευρωπαϊκού Δικηγορικού Επαγγέλματος και ο Κώδικας Δεοντολογίας για τους Ευρωπαίους Δικηγόρους, Παράρτημα I, υιοθετούνται στους παρόντες Κανονισμούς και αποτελούν μέρος των κανόνων δεοντολογίας που ισχύουν για τους δικηγόρους δυνάμει του Μέρους IV του περί Δικηγόρων Νόμου Κεφ. 2, ως εκάστοτε βρίσκεται σε ισχύ και οι δικηγόροι έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις πρόνοιές τους.

(2) Σε περίπτωση σύγκρουσης των προνοιών του Καταστατικού Χάρτη των Θεμελιωδών Αρχών του Ευρωπαϊκού Δικηγορικού Επαγγέλματος και του Κώδικα Δεοντολογίας για τους Ευρωπαίους Δικηγόρους με τους περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμούς υπερισχύουν οι πρόνοιες του Κώδικα Δεοντολογίας για τους Δικηγόρους.

44. Οι περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμοί του 2002 μέχρι 2013 διά του παρόντος καταργούνται.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

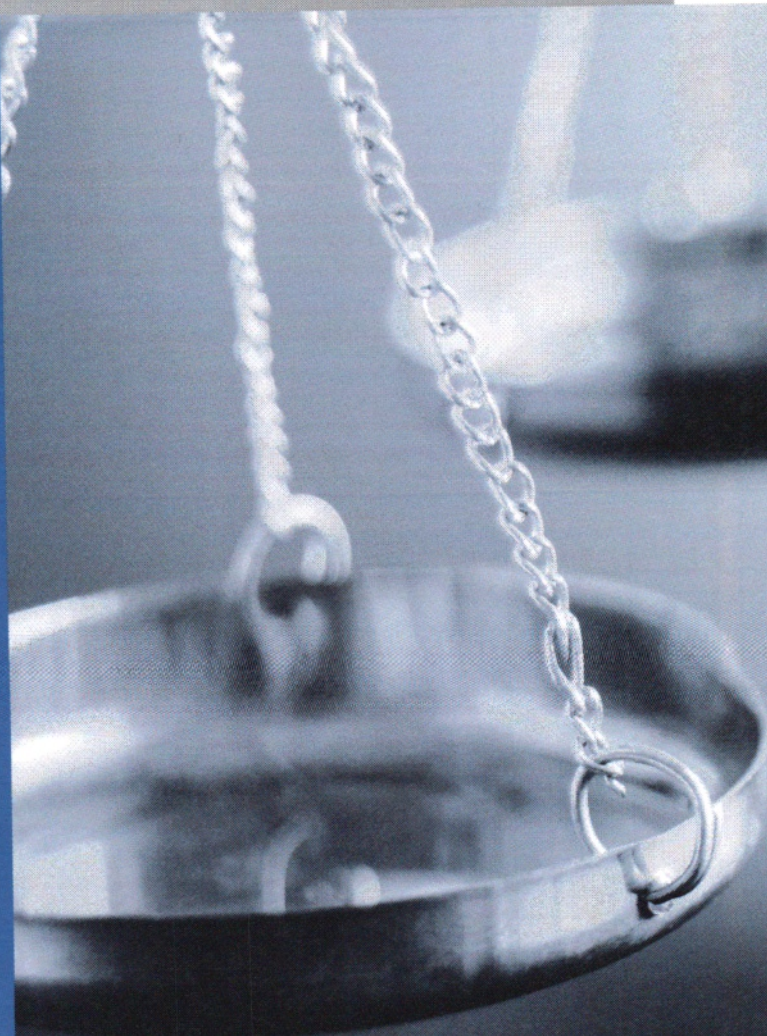
Council of Bars & Law Societies of Europe

The voice of the European legal profession

Rue Joseph II, 40/8 - 1000 Brussels
T +32 (0)2 234 65 10 - ccbe@ccbe.eu - www.ccbe.eu

Charter of core principles of
the European legal profession
&
Code of conduct for European lawyers

Edition 2019

The 2019 edition includes the amendments to the commentary on Principle (g) of the Charter approved by the Plenary Session on 17 May 2019.

Responsible editor: Philip Buisserset

Cover illustration: ©gunnar3000 - Fotolia.com

The Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) has as its principal object to represent its member Bars and Law Societies, whether they are full members (i.e. those of the European Union, the European Economic Area and the Swiss Confederation), or associated or observer members, on all matters of mutual interest relating to the exercise of the profession of lawyer, the development of the law and practice pertaining to the rule of law and the administration of justice and substantive developments in the law itself, both at a European and international level (Article III 1.a. of the CCBE Statutes).

In this respect, it is the official representative of Bars and Law Societies which between them comprise more than 1 million European lawyers.

The CCBE has adopted two foundation texts, which are included in this brochure, that are both complementary and very different in nature.

The more recent one is the **Charter of Core Principles of the European Legal Profession** which was adopted at the plenary session in Brussels on 24 November 2006. The Charter is not conceived as a code of conduct. It is aimed at applying to all of Europe, reaching out beyond the member, associate and observer states of the CCBE. The Charter contains a list of ten core principles common to the national and international rules regulating the legal profession.

The Charter aims, inter alia, to help bar associations that are struggling to establish their independence; and to increase understanding among lawyers of the importance of the lawyer's role in society; it is aimed both at lawyers themselves and at decision makers and the public in general.

The **Code of Conduct for European Lawyers** dates back to 28 October 1988. It has been amended three times; the latest amendment took place at the plenary session in Oporto on 19 May 2006. It is a binding text on all Member States: all lawyers who are members of the bars of these countries (whether their bars are full, associate or observer members of the CCBE) have to comply with the Code in their cross-border activities within the European Union, the European Economic Area and the Swiss Confederation as well as within associate and observer countries.

These two texts include a commentary for the first one, and an explanatory memorandum for the second one.

It is unnecessary to emphasise the importance of the set of norms set out in these two documents, which are the basis of the deontology of the European legal profession, and which contribute to shaping the European lawyer and the European bar.

31 January 2008

CONTENTS

4

CHARTER OF CORE PRINCIPLES OF THE EUROPEAN LEGAL PROFESSION

6

A COMMENTARY ON THE CHARTER OF CORE PRINCIPLES OF THE EUROPEAN LEGAL PROFESSION

10

CODE OF CONDUCT FOR EUROPEAN LAWYERS

1.	PREAMBLE	10
1.1.	The Function of the Lawyer in society	10
1.2.	The Nature of Rules of Professional Conduct	10
1.3.	The Purpose of the Code	11
1.4.	Field of Application <i>Ratione Personae</i>	11
1.5.	Field of Application <i>Ratione Materiae</i>	11
1.6.	Definitions	12
2.	GENERAL PRINCIPLES.....	12
2.1.	Independence	12
2.2.	Trust and Personal Integrity	12
2.3.	Confidentiality	12
2.4.	Respect for the Rules of Other Bars and Law Societies	13
2.5.	Incompatible Occupations	13
2.6.	Personal Publicity.....	13
2.7.	The Client's Interest.....	13
2.8.	Limitation of Lawyer's Liability towards the Client.....	13

3.	RELATIONS WITH CLIENTS	14
3.1.	Acceptance and Termination of Instructions	14
3.2.	Conflict of Interest	14
3.3.	Pactum de Quota Litis.....	14
3.4.	Regulation of Fees	14
3.5.	Payment on Account	15
3.6.	Fee Sharing with Non-Lawyers.....	15
3.7.	Cost of Litigation and Availability of Legal Aid	15
3.8.	Client Funds.....	15
3.9.	Professional Indemnity Insurance.....	15
<hr/>		
4.	RELATIONS WITH THE COURTS	16
4.1.	Rules of Conduct in Court	16
4.2.	Fair Conduct of Proceedings	16
4.3.	Demeanour in Court.....	16
4.4.	False or Misleading Information	16
4.5.	Extension to Arbitrators etc.....	16
<hr/>		
5.	RELATIONS BETWEEN LAWYERS	16
5.1.	Corporate Spirit of the Profession	16
5.2.	Co-operation among Lawyers of Different Member States.....	16
5.3.	Correspondence between Lawyers.....	17
5.4.	Referral Fees.....	17
5.5.	Communication with Opposing Parties	17
5.6.	(Deleted by decision of the Plenary Session in Dublin on 6 December 2002)	17
5.7.	Responsibility for Fees	17
5.8.	Continuing Professional Development	17
5.9.	Disputes amongst Lawyers in Different Member States	17

18 EXPLANATORY MEMORANDUM

CHARTER OF CORE PRINCIPLES OF THE EUROPEAN LEGAL PROFESSION

“In a society founded on respect for the rule of law the lawyer fulfils a special role. The lawyer’s duties do not begin and end with the faithful performance of what he or she is instructed to do so far as the law permits. A lawyer must serve the interests of justice as well as those whose rights and liberties he or she is trusted to assert and defend and it is the lawyer’s duty not only to plead the client’s cause but to be the client’s adviser. Respect for the lawyer’s professional function is an essential condition for the rule of law and democracy in society.”

– the CCBE’s Code of Conduct for European Lawyers, article 1.1

There are core principles which are common to the whole European legal profession, even though these principles are expressed in slightly different ways in different jurisdictions. The core principles underlie the various national and international codes which govern the conduct of lawyers. European lawyers are committed to these principles, which are essential for the proper administration of justice, access to justice and the right to a fair trial, as required under the European Convention of Human Rights. Bars and Law Societies, courts, legislators, governments and international organisations should seek to uphold and protect the core principles in the public interest.

The core principles are, in particular:

- (a) the independence of the lawyer, and the freedom of the lawyer to pursue the client’s case;
- (b) the right and duty of the lawyer to keep clients’ matters confidential and to respect professional secrecy;
- (c) avoidance of conflicts of interest, whether between different clients or between the client and the lawyer;
- (d) the dignity and honour of the legal profession, and the integrity and good repute of the individual lawyer;
- (e) loyalty to the client;
- (f) fair treatment of clients in relation to fees;
- (g) the lawyer’s professional competence;
- (h) respect towards professional colleagues;
- (i) respect for the rule of law and the fair administration of justice; and
- (j) the self-regulation of the legal profession.

A COMMENTARY ON THE CHARTER OF CORE PRINCIPLES OF THE EUROPEAN LEGAL PROFESSION

1. On 25 November 2006 the CCBE unanimously adopted a “Charter of Core Principles of the European Legal Profession”. The Charter contains a list of ten principles common to the whole European legal profession. Respect for these principles is the basis of the right to a legal defence, which is the cornerstone of all other fundamental rights in a democracy.
2. The core principles express the common ground which underlies all the national and international rules which govern the conduct of European lawyers.
3. The Charter takes into account:
  - national professional rules from states throughout Europe, including rules from non-CCBE states, which also share these common principles of European legal practice¹,
  - the CCBE’s Code of Conduct for European Lawyers,
  - the Principles of General Application in the International Bar Association’s International Code of Ethics²,
  - recommendation Rec (2000) 21 of 25 October 2000 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to Member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer³,
  - the Basic Principles on the Role of Lawyers, adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana (Cuba), 27 August to 7 September 1990⁴,
  - the jurisprudence of the European Court of Human Rights and the European Court of Justice, and in particular the judgment of 19 February 2002 of the European Court of Justice in *Wouters v. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten* (C-309/99)⁵,

1 The national codes of conduct can be found on [CCBE web site](#).

2 [General Principles of the Legal Profession](#), adopted by the International Bar Association on 20 September 2006.

3 [Recommendation No. R\(2000\)21](#) of the Committee of Ministers to Member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer (Adopted by the Committee of Ministers on 25 October 2000 at 727th meeting of the Ministers’ Deputies).

4 [Basic Principles on the Role of Lawyers](#), adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba, 27 August to 7 September 1990.

5 [Case C-309/99 J.C.J Wouters, J.W. Savelbergh, Price Waterhouse Belastingadviseurs BV v. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten](#), [2002] ECR I-1577.

- the Universal Declaration of Human Rights⁶, the European Convention on Human Rights⁷, and the European Union Charter of Fundamental Rights⁸,
  - the European Parliament resolution on the legal professions and the general interest in the functioning of legal systems, 23 March 2006⁹.
4. The Charter is designed to serve as a pan-European document, reaching out beyond the member, associate and observer states of the CCBE. It is hoped that the Charter will be of help, for instance, to bar associations that are struggling to establish their independence in Europe's emerging democracies.
  5. It is hoped that the Charter will increase understanding among lawyers, decision makers and the public of the importance of the lawyer's role in society, and of the way in which the principles by which the legal profession is regulated support that role.
  6. The lawyer's role, whether retained by an individual, a corporation or the state, is as the client's trusted adviser and representative, as a professional respected by third parties, and as an indispensable participant in the fair administration of justice. By embodying all these elements, the lawyer, who faithfully serves his or her own client's interests and protects the client's rights, also fulfils the functions of the lawyer in society - which are to forestall and prevent conflicts, to ensure that conflicts are resolved in accordance with recognised principles of civil, public or criminal law and with due account of rights and interests, to further the development of the law, and to defend liberty, justice and the rule of law.
  7. The CCBE trusts that judges, legislators, governments and international organisations will strive, along with bar associations, to uphold the principles set out in the Charter.
  8. The Charter is prefaced by an extract from the preamble to the Code of Conduct for European lawyers, including the assertion that: "Respect for the lawyer's professional function is an essential condition for the rule of law and democracy in society." The rule of law is closely associated with democracy as currently understood in Europe.
  9. The Charter's introductory paragraph claims that the principles in the Charter are essential for the fair administration of justice, access to justice and the right to a fair trial, as required by the European Convention on Human Rights. Lawyers and their bar associations will continue to be in the forefront in campaigning for these rights, whether in Europe's new emerging democracies, or in the more established democracies where such rights may be threatened.

⁶ [The Universal Declaration of Human Rights](#), adopted by the General Assembly of the United Nations on 10 December 1948.

⁷ [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms](#), signed by the members of the Council of Europe on 4 November 1950 in Rome.

⁸ [Charter of Fundamental Rights of the European Union](#), signed and proclaimed by the Presidents of the European Parliament, the Council and the Commission at the European Council meeting in Nice on 7 December 2000.

⁹ European Parliament [resolution](#) on the legal professions and the general interest in the functioning of the legal systems, adopted on 23 March 2006.

Principle (a) – the independence of the lawyer, and the freedom of the lawyer to pursue the client’s case:

A lawyer needs to be free - politically, economically and intellectually - in pursuing his or her activities of advising and representing the client. This means that the lawyer must be independent of the state and other powerful interests, and must not allow his or her independence to be compromised by improper pressure from business associates. The lawyer must also remain independent of his or her own client if the lawyer is to enjoy the trust of third parties and the courts. Indeed without this independence from the client there can be no guarantee of the quality of the lawyer’s work. The lawyer’s membership of a liberal profession and the authority deriving from that membership helps to maintain independence, and bar associations must play an important role in helping to guarantee lawyers’ independence. Self-regulation of the profession is seen as vital in buttressing the independence of the individual lawyer. It is notable that in unfree societies lawyers are prevented from pursuing their clients’ cases, and may suffer imprisonment or death for attempting to do so.

Principle (b) – the right and duty of the lawyer to keep clients’ matters confidential and to respect professional secrecy:

It is of the essence of a lawyer’s function that the lawyer should be told by his or her client things which the client would not tell to others - the most intimate personal details or the most valuable commercial secrets - and that the lawyer should be the recipient of other information on a basis of confidence. Without the certainty of confidentiality there can be no trust. The Charter stresses the dual nature of this principle - observing confidentiality is not only the lawyer’s duty - it is a fundamental human right of the client. The rules of “legal professional privilege” prohibit communications between lawyer and client from being used against the client. In some jurisdictions the right to confidentiality is seen as belonging to the client alone, whereas in other jurisdictions “professional secrecy” may also require that the lawyer keeps secret from his or her own client communications from the other party’s lawyer imparted on the basis of confidence. Principle (b) encompasses all these related concepts - legal professional privilege, confidentiality and professional secrecy. The lawyer’s duty to the client remains even after the lawyer has ceased to act.

Principle (c) – avoidance of conflicts of interest, whether between different clients or between the client and the lawyer:

For the proper exercise of his or her profession, the lawyer must avoid conflicts of interest. So a lawyer may not act for two clients in the same matter if there is a conflict, or a risk of conflict, between the interests of those clients. Equally a lawyer must refrain from acting for a new client if the lawyer is in possession of confidential information obtained from another current or former client. Nor must a lawyer take on a client if there is a conflict of interest between the client and the lawyer. If a conflict of interest arises in the course of acting for a client, the lawyer must cease to act. It can be seen that this principle is closely linked to principles (b) (confidentiality), (a) (independence) and (e) (loyalty).

Principle (d) – the dignity and honour of the legal profession, and the integrity and good repute of the individual lawyer:

To be trusted by clients, third parties, the courts and the state, the lawyer must be shown to be worthy of that trust. That is achieved by membership of an honourable profession; the corollary is that the lawyer must do nothing to damage either his or her own reputation or the reputation of the profession as a whole and public confidence in the profession. This does not mean that the lawyer has to be a perfect individual, but it does mean that he or she must not engage in disgraceful conduct, whether in legal practice or in other business activities or even in private life, of a sort likely to dishonour the profession. Disgraceful conduct may lead to sanctions including, in the most serious cases, expulsion from the profession.

Principle (e) – loyalty to the client:

Loyalty to the client is of the essence of the lawyer’s role. The client must be able to trust the lawyer as adviser and as representative. To be loyal to the client, the lawyer must be independent (see principle (a)), must avoid conflicts of interest (see principle (c)), and must keep the client’s confidences (see principle (b)). Some of the most delicate problems of professional conduct arise from the interaction between

the principle of loyalty to the client and principles which set out the lawyer's wider duties – principle (d) (dignity and honour), principle (h) (respect towards professional colleagues) and in particular principle (i) (respect for the rule of law and the fair administration of justice). In dealing with such issues the lawyer must make it clear to the client that the lawyer cannot compromise his or her duties to the court and to the administration of justice in order to put forward a dishonest case on behalf of the client.

Principle (f) – fair treatment of clients in relation to fees:

A fee charged by a lawyer must be fully disclosed to the client, must be fair and reasonable, and must comply with the law and professional rules to which the lawyer is subject. Although professional codes (and principle (c) in this Charter) stress the importance of avoiding conflicts of interest between lawyer and client, the matter of the lawyer's fees seems to present an inherent danger of such a conflict. Accordingly, the principle dictates the necessity of professional regulation to see that the client is not overcharged.

Principle (g) – the lawyer's professional competence:

It is self-evident that a lawyer cannot effectively advise or represent his or her client unless the lawyer undertakes the appropriate professional education and training. A lawyer should be encouraged to undertake appropriate post-qualification training (continuing professional development) in order to keep abreast of changes in law and practice, including changes in the relevant technological and economic environment in which he or she works. A lawyer should be aware of the benefits and risks of using relevant technologies in his or her practice. Professional rules often stress that a lawyer must not take on a case which he or she is not competent to deal with.

Principle (h) – respect towards professional colleagues:

This principle represents more than an assertion of the need for courtesy – although even that is important in the highly sensitive and highly contentious matters in which lawyers are frequently involved on behalf of their respective clients. The principle relates to the role of the lawyer as intermediary, who can be trusted to speak the truth, to comply with professional rules and to keep his or her promises. The proper administration of justice requires lawyers to behave with respect to each other so that contentious matters can be resolved in a civilised way. Similarly it must be in the public interest for lawyers to deal in good faith with each other and not to deceive. Mutual respect between professional colleagues facilitates the proper administration of justice, assists in the resolution of conflicts by agreement, and is in the client's interest.

Principle (i) – respect for the rule of law and the fair administration of justice:

We have characterised part of the role of the lawyer as acting as a participant in the fair administration of justice. The same idea is sometimes expressed by describing the lawyer as an "officer of the court" or as a "minister of justice". A lawyer must never knowingly give false or misleading information to the court, nor should a lawyer ever lie to third parties in the course of his or her professional activities. These prohibitions frequently run counter to the immediate interests of the lawyer's client, and the handling of this apparent conflict between the interests of the client and the interests of justice presents delicate problems that the lawyer is professionally trained to solve. The lawyer is entitled to look to his or her bar association for assistance with such problems. But in the last analysis the lawyer can only successfully represent his or her client if the lawyer can be relied on by the courts and by third parties as a trusted intermediary and as a participant in the fair administration of justice.

Principle (j) – the self-regulation of the legal profession:

It is one of the hallmarks of unfree societies that the state, either overtly or covertly, controls the legal profession and the activities of lawyers. Most European legal professions display a combination of state regulation and self-regulation. In many cases the state, recognising the importance of the core principles, uses legislation to buttress them – for instance by giving statutory support to confidentiality, or by giving bar associations statutory power to make professional rules. The CCBE is convinced that only a strong element of self-regulation can guarantee lawyers' professional independence vis-à-vis the state, and without a guarantee of independence it is impossible for lawyers to fulfil their professional and legal role.

CODE OF CONDUCT FOR EUROPEAN LAWYERS

This Code of Conduct for European Lawyers was originally adopted at the CCBE Plenary Session held on 28 October 1988, and subsequently amended during the CCBE Plenary Sessions on 28 November 1998, 6 December 2002 and 19 May 2006. The Code also takes into account amendments to the CCBE Statutes formally approved at an Extraordinary Plenary Session on 20 August 2007.

---

1. PREAMBLE

1.1. The Function of the Lawyer in society

In a society founded on respect for the rule of law the lawyer fulfils a special role. The lawyer's duties do not begin and end with the faithful performance of what he or she is instructed to do so far as the law permits. A lawyer must serve the interests of justice as well as those whose rights and liberties he or she is trusted to assert and defend and it is the lawyer's duty not only to plead the client's cause but to be the client's adviser. Respect for the lawyer's professional function is an essential condition for the rule of law and democracy in society.

A lawyer's function therefore lays on him or her a variety of legal and moral obligations (sometimes appearing to be in conflict with each other) towards:

- the client;
- the courts and other authorities before whom the lawyer pleads the client's cause or acts on the client's behalf;
- the legal profession in general and each fellow member of it in particular;
- the public for whom the existence of a free and independent profession, bound together by respect for rules made by the profession itself, is an essential means of safeguarding human rights in face of the power of the state and other interests in society.

1.2. The Nature of Rules of Professional Conduct

1.2.1. Rules of professional conduct are designed through their willing acceptance by those to whom they apply to ensure the proper performance by the lawyer of a function which is recognised as essential in all civilised societies. The failure of the lawyer to observe these rules may result in disciplinary sanctions.

- 1.2.2. The particular rules of each Bar or Law Society arise from its own traditions. They are adapted to the organisation and sphere of activity of the profession in the Member State concerned and to its judicial and administrative procedures and to its national legislation. It is neither possible nor desirable that they should be taken out of their context nor that an attempt should be made to give general application to rules which are inherently incapable of such application.

The particular rules of each Bar and Law Society nevertheless are based on the same values and in most cases demonstrate a common foundation.

1.3. The Purpose of the Code

- 1.3.1. The continued integration of the European Union and European Economic Area and the increasing frequency of the cross-border activities of lawyers within the European Economic Area have made necessary in the public interest the statement of common rules which apply to all lawyers from the European Economic Area whatever Bar or Law Society they belong to in relation to their cross-border practice. A particular purpose of the statement of those rules is to mitigate the difficulties which result from the application of "double deontology", notably as set out in Articles 4 and 7.2 of Directive 77/249/EEC and Articles 6 and 7 of Directive 98/5/EC.

- 1.3.2. The organisations representing the legal profession through the CCBE propose that the rules codified in the following articles:

- be recognised at the present time as the expression of a consensus of all the Bars and Law Societies of the European Union and European Economic Area;
- be adopted as enforceable rules as soon as possible in accordance with national or EEA procedures in relation to the cross-border activities of the lawyer in the European Union and European Economic Area;
- be taken into account in all revisions of national rules of deontology or professional practice with a view to their progressive harmonisation.

They further express the wish that the national rules of deontology or professional practice be interpreted and applied whenever possible in a way consistent with the rules in this Code.

After the rules in this Code have been adopted as enforceable rules in relation to a lawyer's cross-border activities the lawyer will remain bound to observe the rules of the Bar or Law Society to which he or she belongs to the extent that they are consistent with the rules in this Code.

1.4. Field of Application *Ratione Personae*

This Code shall apply to lawyers as they are defined by Directive 77/249/EEC and by Directive 98/5/EC and to lawyers of the Associate and Observer Members of the CCBE.

1.5. Field of Application *Ratione Materiae*

Without prejudice to the pursuit of a progressive harmonisation of rules of deontology or professional practice which apply only internally within a Member State, the following rules shall apply to the cross-border activities of the lawyer within the European Union and the European Economic Area. Cross-border activities shall mean:

- (a) all professional contacts with lawyers of Member States other than the lawyer's own;
- (b) the professional activities of the lawyer in a Member State other than his or her own, whether or not the lawyer is physically present in that Member State.

1.6. Definitions

In this Code:

“Member State” means a member state of the European Union or any other state whose legal profession is included in Article 1.4.

“Home Member State” means the Member State where the lawyer acquired the right to bear his or her professional title.

“Host Member State” means any other Member State where the lawyer carries on cross-border activities.

“Competent Authority” means the professional organisation(s) or authority(ies) of the Member State concerned responsible for the laying down of rules of professional conduct and the administration of discipline of lawyers.

“Directive 77/249/EEC” means Council Directive 77/249/EEC of 22 March 1977 to facilitate the effective exercise by lawyers of freedom to provide services.

“Directive 98/5/EC” means Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a Member State other than that in which the qualification was obtained.

---

2. GENERAL PRINCIPLES

2.1. Independence

- 2.1.1. The many duties to which a lawyer is subject require the lawyer’s absolute independence, free from all other influence, especially such as may arise from his or her personal interests or external pressure. Such independence is as necessary to trust in the process of justice as the impartiality of the judge. A lawyer must therefore avoid any impairment of his or her independence and be careful not to compromise his or her professional standards in order to please the client, the court or third parties.
- 2.1.2. This independence is necessary in non-contentious matters as well as in litigation. Advice given by a lawyer to the client has no value if the lawyer gives it only to ingratiate him- or herself, to serve his or her personal interests or in response to outside pressure.

2.2. Trust and Personal Integrity

Relationships of trust can only exist if a lawyer’s personal honour, honesty and integrity are beyond doubt. For the lawyer these traditional virtues are professional obligations.

2.3. Confidentiality

- 2.3.1. It is of the essence of a lawyer’s function that the lawyer should be told by his or her client things which the client would not tell to others, and that the lawyer should be the recipient of other information on a basis of confidence. Without the certainty of confidentiality there cannot be trust. Confidentiality is therefore a primary and fundamental right and duty of the lawyer.
- The lawyer’s obligation of confidentiality serves the interest of the administration of justice as well as the interest of the client. It is therefore entitled to special protection by the State.
- 2.3.2. A lawyer shall respect the confidentiality of all information that becomes known to the lawyer in the course of his or her professional activity.
- 2.3.3. The obligation of confidentiality is not limited in time.
- 2.3.4. A lawyer shall require his or her associates and staff and anyone engaged by him or her in the course of providing professional services to observe the same obligation of confidentiality.

2.4. Respect for the Rules of Other Bars and Law Societies

When practising cross-border, a lawyer from another Member State may be bound to comply with the professional rules of the Host Member State. Lawyers have a duty to inform themselves as to the rules which will affect them in the performance of any particular activity.

Member organisations of the CCBE are obliged to deposit their codes of conduct at the Secretariat of the CCBE so that any lawyer can get hold of the copy of the current code from the Secretariat.

2.5. Incompatible Occupations

2.5.1. In order to perform his or her functions with due independence and in a manner which is consistent with his or her duty to participate in the administration of justice a lawyer may be prohibited from undertaking certain occupations.

2.5.2. A lawyer who acts in the representation or the defence of a client in legal proceedings or before any public authorities in a Host Member State shall there observe the rules regarding incompatible occupations as they are applied to lawyers of the Host Member State.

2.5.3. A lawyer established in a Host Member State in which he or she wishes to participate directly in commercial or other activities not connected with the practice of the law shall respect the rules regarding forbidden or incompatible occupations as they are applied to lawyers of that Member State.

2.6. Personal Publicity

2.6.1. A lawyer is entitled to inform the public about his or her services provided that the information is accurate and not misleading, and respectful of the obligation of confidentiality and other core values of the profession.

2.6.2. Personal publicity by a lawyer in any form of media such as by press, radio, television, by electronic commercial communications or otherwise is permitted to the extent it complies with the requirements of 2.6.1.

2.7. The Client's Interest

Subject to due observance of all rules of law and professional conduct, a lawyer must always act in the best interests of the client and must put those interests before the lawyer's own interests or those of fellow members of the legal profession.

2.8. Limitation of Lawyer's Liability towards the Client

To the extent permitted by the law of the Home Member State and the Host Member State, the lawyer may limit his or her liabilities towards the client in accordance with the professional rules to which the lawyer is subject.

---

3. RELATIONS WITH CLIENTS

3.1. Acceptance and Termination of Instructions

- 3.1.1. A lawyer shall not handle a case for a party except on that party's instructions. The lawyer may, however, act in a case in which he or she has been instructed by another lawyer acting for the party or where the case has been assigned to him or her by a competent body.

The lawyer should make reasonable efforts to ascertain the identity, competence and authority of the person or body who instructs him or her when the specific circumstances show that the identity, competence and authority are uncertain.

- 3.1.2. A lawyer shall advise and represent the client promptly, conscientiously and diligently. The lawyer shall undertake personal responsibility for the discharge of the client's instructions and shall keep the client informed as to the progress of the matter with which the lawyer has been entrusted.
- 3.1.3. A lawyer shall not handle a matter which the lawyer knows or ought to know he or she is not competent to handle, without cooperating with a lawyer who is competent to handle it.
- A lawyer shall not accept instructions unless he or she can discharge those instructions promptly having regard to the pressure of other work.
- 3.1.4. A lawyer shall not be entitled to exercise his or her right to withdraw from a case in such a way or in such circumstances that the client may be unable to find other legal assistance in time to prevent prejudice being suffered by the client.

3.2. Conflict of Interest

- 3.2.1. A lawyer may not advise, represent or act on behalf of two or more clients in the same matter if there is a conflict, or a significant risk of a conflict, between the interests of those clients.
- 3.2.2. A lawyer must cease to act for both or all of the clients concerned when a conflict of interests arises between those clients and also whenever there is a risk of a breach of confidence or where the lawyer's independence may be impaired.
- 3.2.3. A lawyer must also refrain from acting for a new client if there is a risk of breach of a confidence entrusted to the lawyer by a former client or if the knowledge which the lawyer possesses of the affairs of the former client would give an undue advantage to the new client.
- 3.2.4. Where lawyers are practising in association, paragraphs 3.2.1 to 3.2.3 above shall apply to the association and all its members.

3.3. *Pactum de Quota Litis*

- 3.3.1. A lawyer shall not be entitled to make a pactum de quota litis.
- 3.3.2. By "pactum de quota litis" is meant an agreement between a lawyer and the client entered into prior to final conclusion of a matter to which the client is a party, by virtue of which the client undertakes to pay the lawyer a share of the result regardless of whether this is represented by a sum of money or by any other benefit achieved by the client upon the conclusion of the matter.
- 3.3.3. "Pactum de quota litis" does not include an agreement that fees be charged in proportion to the value of a matter handled by the lawyer if this is in accordance with an officially approved fee scale or under the control of the Competent Authority having jurisdiction over the lawyer.

3.4. Regulation of Fees

A fee charged by a lawyer shall be fully disclosed to the client, shall be fair and reasonable, and shall comply with the law and professional rules to which the lawyer is subject.

3.5. Payment on Account

If a lawyer requires a payment on account of his or her fees and/or disbursements such payment should not exceed a reasonable estimate of the fees and probable disbursements involved.

Failing such payment, a lawyer may withdraw from the case or refuse to handle it, but subject always to paragraph 3.1.4 above.

3.6. Fee Sharing with Non-Lawyers

3.6.1. A lawyer may not share his or her fees with a person who is not a lawyer except where an association between the lawyer and the other person is permitted by the laws and the professional rules to which the lawyer is subject.

3.6.2. The provisions of 3.6.1 above shall not preclude a lawyer from paying a fee, commission or other compensation to a deceased lawyer's heirs or to a retired lawyer in respect of taking over the deceased or retired lawyer's practice.

3.7. Cost of Litigation and Availability of Legal Aid

3.7.1. The lawyer should at all times strive to achieve the most cost-effective resolution of the client's dispute and should advise the client at appropriate stages as to the desirability of attempting a settlement and/or a reference to alternative dispute resolution.

3.7.2. A lawyer shall inform the client of the availability of legal aid where applicable.

3.8. Client Funds

3.8.1. Lawyers who come into possession of funds on behalf of their clients or third parties (hereinafter called "client funds") have to deposit such money into an account of a bank or similar institution subject to supervision by a public authority (hereinafter called a "client account"). A client account shall be separate from any other account of the lawyer. All client funds received by a lawyer should be deposited into such an account unless the owner of such funds agrees that the funds should be dealt with otherwise.

3.8.2. The lawyer shall maintain full and accurate records showing all the lawyer's dealings with client funds and distinguishing client funds from other funds held by the lawyer. Records may have to be kept for a certain period of time according to national rules.

3.8.3. A client account cannot be in debit except in exceptional circumstances as expressly permitted in national rules or due to bank charges, which cannot be influenced by the lawyer. Such an account cannot be given as a guarantee or be used as a security for any reason. There shall not be any set-off or merger between a client account and any other bank account, nor shall the client funds in a client account be available to defray money owed by the lawyer to the bank.

3.8.4. Client funds shall be transferred to the owners of such funds in the shortest period of time or under such conditions as are authorised by them.

3.8.5. The lawyer cannot transfer funds from a client account into the lawyer's own account for payment of fees without informing the client in writing.

3.8.6. The Competent Authorities in Member States shall have the power to verify and examine any document regarding client funds, whilst respecting the confidentiality or legal professional privilege to which it may be subject.

3.9. Professional Indemnity Insurance

3.9.1. Lawyers shall be insured against civil legal liability arising out of their legal practice to an extent which is reasonable having regard to the nature and extent of the risks incurred by their professional activities.

3.9.2. Should this prove impossible, the lawyer must inform the client of this situation and its consequences.

---

4. RELATIONS WITH THE COURTS

4.1. Rules of Conduct in Court

A lawyer who appears, or takes part in a case, before a court or tribunal must comply with the rules of conduct applied before that court or tribunal.

4.2. Fair Conduct of Proceedings

A lawyer must always have due regard for the fair conduct of proceedings.

4.3. Demeanour in Court

A lawyer shall while maintaining due respect and courtesy towards the court defend the interests of the client honourably and fearlessly without regard to the lawyer's own interests or to any consequences to him- or herself or to any other person.

4.4. False or Misleading Information

A lawyer shall never knowingly give false or misleading information to the court.

4.5. Extension to Arbitrators etc.

The rules governing a lawyer's relations with the courts apply also to the lawyer's relations with arbitrators and any other persons exercising judicial or quasi-judicial functions, even on an occasional basis.

---

5. RELATIONS BETWEEN LAWYERS

5.1. Corporate Spirit of the Profession

5.1.1. The corporate spirit of the profession requires a relationship of trust and co-operation between lawyers for the benefit of their clients and in order to avoid unnecessary litigation and other behaviour harmful to the reputation of the profession. It can, however, never justify setting the interests of the profession against those of the client.

5.1.2. A lawyer should recognise all other lawyers of Member States as professional colleagues and act fairly and courteously towards them.

5.2. Co-operation among Lawyers of Different Member States

5.2.1. It is the duty of a lawyer who is approached by a colleague from another Member State not to accept instructions in a matter which the lawyer is not competent to undertake. The lawyer should in such case be prepared to help that colleague to obtain the information necessary to enable him or her to instruct a lawyer who is capable of providing the service asked for.

5.2.2. Where a lawyer of a Member State co-operates with a lawyer from another Member State, both have a general duty to take into account the differences which may exist between their respective legal systems and the professional organisations, competences and obligations of lawyers in the Member States concerned.

5.3. Correspondence between Lawyers

- 5.3.1. If a lawyer intends to send communications to a lawyer in another Member State, which the sender wishes to remain confidential or without prejudice he or she should clearly express this intention prior to communicating the first of the documents.
- 5.3.2. If the prospective recipient of the communications is unable to ensure their status as confidential or without prejudice he or she should inform the sender accordingly without delay.

5.4. Referral Fees

- 5.4.1. A lawyer may not demand or accept from another lawyer or any other person a fee, commission or any other compensation for referring or recommending the lawyer to a client.
- 5.4.2. A lawyer may not pay anyone a fee, commission or any other compensation as a consideration for referring a client to him- or herself.

5.5. Communication with Opposing Parties

A lawyer shall not communicate about a particular case or matter directly with any person whom he or she knows to be represented or advised in the case or matter by another lawyer, without the consent of that other lawyer (and shall keep the other lawyer informed of any such communications).

5.6. (Deleted by decision of the Plenary Session in Dublin on 6 December 2002)

5.7. Responsibility for Fees

In professional relations between members of Bars of different Member States, where a lawyer does not confine him- or herself to recommending another lawyer or introducing that other lawyer to the client but instead him- or herself entrusts a correspondent with a particular matter or seeks the correspondent's advice, the instructing lawyer is personally bound, even if the client is insolvent, to pay the fees, costs and outlays which are due to the foreign correspondent. The lawyers concerned may, however, at the outset of the relationship between them make special arrangements on this matter. Further, the instructing lawyer may at any time limit his or her personal responsibility to the amount of the fees, costs and outlays incurred before intimation to the foreign lawyer of the instructing lawyer's disclaimer of responsibility for the future.

5.8. Continuing Professional Development

Lawyers should maintain and develop their professional knowledge and skills taking proper account of the European dimension of their profession.

5.9. Disputes amongst Lawyers in Different Member States

- 5.9.1. If a lawyer considers that a colleague in another Member State has acted in breach of a rule of professional conduct the lawyer shall draw the matter to the attention of that colleague.
- 5.9.2. If any personal dispute of a professional nature arises amongst lawyers in different Member States they should if possible first try to settle it in a friendly way.
- 5.9.3. A lawyer shall not commence any form of proceedings against a colleague in another Member State on matters referred to in 5.9.1 or 5.9.2 above without first informing the Bars or Law Societies to which they both belong for the purpose of allowing both Bars or Law Societies concerned an opportunity to assist in reaching a settlement.

EXPLANATORY MEMORANDUM

This Explanatory Memorandum was prepared at the request of the CCBE Standing Committee by the CCBE's deontology working party, who were responsible for drafting the first version of the Code of Conduct itself. It seeks to explain the origin of the provisions of the Code, to illustrate the problems which they are designed to resolve, particularly in relation to cross-border activities, and to provide assistance to the Competent Authorities in the Member States in the application of the Code. It is not intended to have any binding force in the interpretation of the Code. The Explanatory Memorandum was adopted on 28 October 1988 and updated on the occasion of the CCBE Plenary Session on 19 May 2006. The Explanatory Memorandum also takes into account amendments to the CCBE Statutes formally approved at an Extraordinary Plenary Session on 20 August 2007. The list of professions in the commentary on article 1.4 is subject to modification.

The original versions of the Code are in the French and English languages. Translations into other Community languages are prepared under the authority of the national delegations.

Commentary on Article 1.1 – The Function of the Lawyer in society

The Declaration of Perugia, adopted by the CCBE in 1977, laid down the fundamental principles of professional conduct applicable to lawyers throughout the EC. The provisions of Article 1.1 reaffirm the statement in the Declaration of Perugia of the function of the lawyer in society which forms the basis for the rules governing the performance of that function.

Commentary on Article 1.2 – The Nature of Rules of Professional Conduct

These provisions substantially restate the explanation in the Declaration of Perugia of the nature of rules of professional conduct and how particular rules depend on particular local circumstances but are nevertheless based on common values.

Commentary on Article 1.3 – The Purpose of the Code

These provisions introduce the development of the principles in the Declaration of Perugia into a specific Code of Conduct for lawyers throughout the EU, the EEA and Swiss Confederation, and lawyers of the Associate and Observer Members of the CCBE, with particular reference to their cross-border activities (defined in Article 1.5). The provisions of Article 1.3.2 lay down the specific intentions of the CCBE with regard to the substantive provisions in the Code.

Commentary on Article 1.4 – Field of Application Ratione Personae

The rules are stated to apply to all lawyers as defined in the Lawyers Services Directive of 1977 and the Lawyers Establishment Directive of 1998, and lawyers of the Associate and Observer Members of the CCBE. This includes lawyers of the states which subsequently acceded to the Directives, whose names have been added by amendment to the Directives. The Code accordingly applies to all the

lawyers represented on the CCBE, whether as full Members, Associate Members or Observer Members, namely:

Albania	Avokat
Andorra	Advocat
Armenia	Pastaban
Austria	Rechtsanwalt
Belgium	Avocat / Advocaat / Rechtsanwalt
Bosnia and Herzegovina	Advokat / Odvjetnik
Bulgaria	Advokat
Croatia	Odvjetnik
Cyprus	Dikegóros
Czech Republic	Advokát
Denmark	Advokat
Estonia	Vandeadvokaat
Finland	Asianajaja / Advokat
FYROM	Advokat
France	Avocat
Georgia	Advokati / Advokatebi
Germany	Rechtsanwalt
Greece	Dikegóros
Hungary	ügyvéd
Iceland	Lögmaður
Ireland	Barrister / Solicitor
Italy	Avvocato
Latvia	Zvērināts advokāts
Liechtenstein	Rechtsanwalt
Lithuania	Advokatas
Luxembourg	Avocat / Rechtsanwalt
Malta	Avukat / Prokuratur Legali
Montenegro	Advokat
Moldova	Avocat
Netherlands	Advocaat
Norway	Advokat
Poland	Adwokat / Radca prawny
Portugal	Advogado
Romania	Avocat
Serbia	Advokat
Slovak Republic	Advokát / Advokátka
Slovenia	Odvetnik / Odvetnica
Spain	Abogado / Advocat / Abokatu / Avogado
Sweden	Advokat
Switzerland	Rechtsanwalt / Anwalt / Fürsprech / Fürsprecher / Advokat / avocat / avvocato / advocat
Turkey	Avukat
Ukraine	Advokat
United Kingdom	Advocate / Barrister / Solicitor

It is also hoped that the Code will be acceptable to the legal professions of other non-Member States in Europe and elsewhere so that it could also be applied by appropriate conventions between them and the Member States.

Commentary on Article 1.5 – Field of Application Ratione Materiae

The rules are here given direct application only to “cross-border activities”, as defined, of lawyers within the EU, the EEA and Swiss Confederation and lawyers of the Associate and Observer Members of the CCBE - see above on Article 1.4, and the definition of “Member State” in Article 1.6. (See also above as to possible extensions in the future to lawyers of other states.) The definition of cross-border activities would, for example, include contacts in state A even on a matter of law internal to state A between a lawyer of state A and a lawyer of state B; it would exclude contacts between lawyers of state A in state A of a matter arising in state B, provided that none of their professional activities takes place in state B; it would include any activities of lawyers of state A in state B, even if only in the form of communications sent from state A to state B.

Commentary on Article 1.6 – Definitions

This provision defines a number of terms used in the Code, “Member State”, “Home Member State”, “Host Member State”, “Competent Authority”, “Directive 77/249/EEC” and “Directive 98/5/EC”. The reference to “where the lawyer carries on cross-border activities” should be interpreted in light of the definition of “cross-border activities” in Article 1.5.

Commentary on Article 2.1 – Independence

This provision substantially reaffirms the general statement of principle in the Declaration of Perugia.

Commentary on Article 2.2 – Trust and Personal Integrity

This provision also restates a general principle contained in the Declaration of Perugia.

Commentary on Article 2.3 – Confidentiality

This provision first restates, in Article 2.3.1, general principles laid down in the Declaration of Perugia and recognised by the ECJ in the AM&S case (157/79). It then, in Articles 2.3.2 to 4, develops them into a specific rule relating to the protection of confidentiality. Article 2.3.2 contains the basic rule requiring respect for confidentiality. Article 2.3.3 confirms that the obligation remains binding on the lawyer even if he or she ceases to act for the client in question. Article 2.3.4 confirms that the lawyer must not only respect the obligation of confidentiality him- or herself but must require all members and employees of his or her firm to do likewise.

Commentary on Article 2.4 – Respect for the Rules of Other Bars and Law Societies

Article 4 of the Lawyers Services Directive contains the provisions with regard to the rules to be observed by a lawyer from one Member State providing services on an occasional or temporary basis in another Member State by virtue of Article 49 of the consolidated EC treaty, as follows:

- (a) activities relating to the representation of a client in legal proceedings or before public authorities shall be pursued in each Host Member State under the conditions laid down for lawyers established in that state, with the exception of any conditions requiring residence, or registration with a professional organisation, in that state;
- (b) a lawyer pursuing these activities shall observe the rules of professional conduct of the Host Member State, without prejudice to the lawyer’s obligations in the Member State from which he or she comes;
- (c) when these activities are pursued in the UK, “rules of professional conduct of the Host Member State” means the rules of professional conduct applicable to solicitors, where such activities are not reserved for barristers and advocates. Otherwise the rules of professional conduct applicable to the latter shall apply. However, barristers from Ireland shall always be subject to the rules of professional conduct

applicable in the UK to barristers and advocates. When these activities are pursued in Ireland “rules of professional conduct of the Host Member State” means, in so far as they govern the oral presentation of a case in court, the rules of professional conduct applicable to barristers. In all other cases the rules of professional conduct applicable to solicitors shall apply. However, barristers and advocates from the UK shall always be subject to the rules of professional conduct applicable in Ireland to barristers; and

- (d) a lawyer pursuing activities other than those referred to in (a) above shall remain subject to the conditions and rules of professional conduct of the Member State from which he or she comes without prejudice to respect for the rules, whatever their source, which govern the profession in the Host Member State, especially those concerning the incompatibility of the exercise of the activities of a lawyer with the exercise of other activities in that state, professional secrecy, relations with other lawyers, the prohibition on the same lawyer acting for parties with mutually conflicting interests, and publicity. The latter rules are applicable only if they are capable of being observed by a lawyer who is not established in the Host Member State and to the extent to which their observance is objectively justified to ensure, in that state, the proper exercise of a lawyer’s activities, the standing of the profession and respect for the rules concerning incompatibility.

The Lawyers Establishment Directive contains the provisions with regard to the rules to be observed by a lawyer from one Member State practising on a permanent basis in another Member State by virtue of Article 43 of the consolidated EC treaty, as follows:

- (a) irrespective of the rules of professional conduct to which he or she is subject in his or her Home Member State, a lawyer practising under his home-country professional title shall be subject to the same rules of professional conduct as lawyers practising under the relevant professional title of the Host Member State in respect of all the activities the lawyer pursues in its territory (Article 6.1);
- (b) the Host Member State may require a lawyer practising under his or her home-country professional title either to take out professional indemnity insurance or to become a member of a professional guarantee fund in accordance with the rules which that state lays down for professional activities pursued in its territory.

Nevertheless, a lawyer practising under his or her home-country professional title shall be exempted from that requirement if the lawyer can prove that he or she is covered by insurance taken out or a guarantee provided in accordance with the rules of the Home Member State, insofar as such insurance or guarantee is equivalent in terms of the conditions and extent of cover. Where the equivalence is only partial, the Competent Authority in the Host Member State may require that additional insurance or an additional guarantee be contracted to cover the elements which are not already covered by the insurance or guarantee contracted in accordance with the rules of the Home Member State (Article 6.3); and

- (c) a lawyer registered in a Host Member State under his or her home-country professional title may practise as a salaried lawyer in the employ of another lawyer, an association or firm of lawyers, or a public or private enterprise to the extent that the Host Member State so permits for lawyers registered under the professional title used in that state (Article 8).

In cases not covered by either of these Directives, or over and above the requirements of these Directives, the obligations of a lawyer under Community law to observe the rules of other Bars and Law Societies are a matter of interpretation of any relevant provision, such as the Directive on Electronic Commerce (2000/31/EC). A major purpose of the Code is to minimise, and if possible eliminate altogether, the problems which may arise from “double deontology”, that is the application of more than one set of potentially conflicting national rules to a particular situation (see Article 1.3.1).

Commentary on Article 2.5 – Incompatible Occupations

There are differences both between and within Member States on the extent to which lawyers are permitted to engage in other occupations, for example in commercial activities. The general purpose of rules excluding a lawyer from other occupations is to protect the lawyer from influences which might impair the lawyer’s independence or his or her role in the administration of justice. The variations in these rules reflect different local conditions, different perceptions of the proper function of lawyers and different techniques of rule-making. For instance in some cases there is a complete prohibition of

engagement in certain named occupations, whereas in other cases engagement in other occupations is generally permitted, subject to observance of specific safeguards for the lawyer's independence.

Articles 2.5.2 and 3 make provision for different circumstances in which a lawyer of one Member State is engaging in cross-border activities (as defined in Article 1.5) in a Host Member State when he or she is not a member of the Host State legal profession.

Article 2.5.2 imposes full observation of Host State rules regarding incompatible occupations on the lawyer acting in national legal proceedings or before national public authorities in the Host State. This applies whether the lawyer is established in the Host State or not.

Article 2.5.3, on the other hand, imposes "respect" for the rules of the Host State regarding forbidden or incompatible occupations in other cases, but only where the lawyer who is established in the Host Member State wishes to participate directly in commercial or other activities not connected with the practice of the law.

Commentary on Article 2.6 – Personal Publicity

The term "personal publicity" covers publicity by firms of lawyers, as well as individual lawyers, as opposed to corporate publicity organised by Bars and Law Societies for their members as a whole. The rules governing personal publicity by lawyers vary considerably in the Member States. Article 2.6 makes it clear that there is no overriding objection to personal publicity in cross-border practice. However, lawyers are nevertheless subject to prohibitions or restrictions laid down by their home professional rules, and a lawyer will still be subject to prohibitions or restrictions laid down by Host State rules when these are binding on the lawyer by virtue of the Lawyers Services Directive or the Lawyers Establishment Directive.

Commentary on Article 2.7 – The Client's Interest

This provision emphasises the general principle that the lawyer must always place the client's interests before the lawyer's own interests or those of fellow members of the legal profession.

Commentary on Article 2.8 – Limitation of Lawyer's Liability towards the Client

This provision makes clear that there is no overriding objection to limiting a lawyer's liability towards his or her client in cross-border practice, whether by contract or by use of a limited company, limited partnership or limited liability partnership. However it points out that this can only be contemplated where the relevant law and the relevant rules of conduct permit - and in a number of jurisdictions the law or the professional rules prohibit or restrict such limitation of liability.

Commentary on Article 3.1 – Acceptance and Termination of Instructions

The provisions of Article 3.1.1 are designed to ensure that a relationship is maintained between lawyer and client and that the lawyer in fact receives instructions from the client, even though these may be transmitted through a duly authorised intermediary. It is the responsibility of the lawyer to satisfy him- or herself as to the authority of the intermediary and the wishes of the client.

Article 3.1.2 deals with the manner in which the lawyer should carry out his or her duties. The provision that the lawyer shall undertake personal responsibility for the discharge of the instructions given to him or her means that the lawyer cannot avoid responsibility by delegation to others. It does not prevent the lawyer from seeking to limit his or her legal liability to the extent that this is permitted by the relevant law or professional rules - see Article 2.8.

Article 3.1.3 states a principle which is of particular relevance in cross-border activities, for example when a lawyer is asked to handle a matter on behalf of a lawyer or client from another state who may be unfamiliar with the relevant law and practice, or when a lawyer is asked to handle a matter relating to the law of another state with which he or she is unfamiliar.

A lawyer generally has the right to refuse to accept instructions in the first place, but Article 3.1.4 states that, having once accepted them, the lawyer has an obligation not to withdraw without ensuring that the client's interests are safeguarded.

Commentary on Article 3.2 – Conflict of Interest

The provisions of Article 3.2.1 do not prevent a lawyer acting for two or more clients in the same matter provided that their interests are not in fact in conflict and that there is no significant risk of such a conflict arising. Where a lawyer is already acting for two or more clients in this way and subsequently there arises a conflict of interests between those clients or a risk of a breach of confidence or other circumstances where the lawyer's independence may be impaired, then the lawyer must cease to act for both or all of them.

There may, however, be circumstances in which differences arise between two or more clients for whom the same lawyer is acting where it may be appropriate for the lawyer to attempt to act as a mediator. It is for the lawyer in such cases to use his or her own judgement on whether or not there is such a conflict of interest between them as to require the lawyer to cease to act. If not, the lawyer may consider whether it would be appropriate to explain the position to the clients, obtain their agreement and attempt to act as mediator to resolve the difference between them, and only if this attempt to mediate should fail, to cease to act for them.

Article 3.2.4 applies the foregoing provisions of Article 3 to lawyers practising in association. For example a firm of lawyers should cease to act when there is a conflict of interest between two clients of the firm, even if different lawyers in the firm are acting for each client. On the other hand, exceptionally, in the "chambers" form of association used by English barristers, where each lawyer acts for clients individually, it is possible for different lawyers in the association to act for clients with opposing interests.

Commentary on Article 3.3 – Pactum de Quota Litis

These provisions reflect the common position in all Member States that an unregulated agreement for contingency fees (*pactum de quota litis*) is contrary to the proper administration of justice because it encourages speculative litigation and is liable to be abused. The provisions are not, however, intended to prevent the maintenance or introduction of arrangements under which lawyers are paid according to results or only if the action or matter is successful, provided that these arrangements are under sufficient regulation and control for the protection of the client and the proper administration of justice.

Commentary on Article 3.4 – Regulation of Fees

Article 3.4 lays down three requirements: a general standard of disclosure of a lawyer's fees to the client, a requirement that they should be fair and reasonable in amount, and a requirement to comply with the applicable law and professional rules.

In many Member States machinery exists for regulating lawyers' fees under national law or rules of conduct, whether by reference to a power of adjudication by the Bar authorities or otherwise. In situations governed by the Lawyers Establishment Directive, where the lawyer is subject to Host State rules as well as the rules of the Home State, the basis of charging may have to comply with both sets of rules.

Commentary on Article 3.5 – Payment on Account

Article 3.5 assumes that a lawyer may require a payment on account of the lawyer's fees and/or disbursements, but sets a limit by reference to a reasonable estimate of them. See also on Article 3.1.4 regarding the right to withdraw.

Commentary on Article 3.6 – Fee Sharing with Non-Lawyers

In some Member States lawyers are permitted to practise in association with members of certain other approved professions, whether legal professions or not. The provisions of Article 3.6.1 are not designed to prevent fee sharing within such an approved form of association. Nor are the provisions designed to prevent fee sharing by the lawyers to whom the Code applies (see on Article 1.4 above) with other "lawyers", for example lawyers from non-Member States or members of other legal professions in the Member States such as notaries.

Commentary on Article 3.7 – Cost of Litigation and Availability of Legal Aid

Article 3.7.1 stresses the importance of attempting to resolve disputes in a way which is cost-effective for the client, including advising on whether to attempt to negotiate a settlement, and whether to propose referring the dispute to some form of alternative dispute resolution.

Article 3.7.2 requires a lawyer to inform the client of the availability of legal aid where applicable. There are widely differing provisions in the Member States on the availability of legal aid. In cross-border activities a lawyer should have in mind the possibility that the legal aid provisions of a national law with which the lawyer is unfamiliar may be applicable.

Commentary on Article 3.8 – Client Funds

The provisions of Article 3.8 reflect the recommendation adopted by the CCBE in Brussels in November 1985 on the need for minimum regulations to be made and enforced governing the proper control and disposal of clients' funds held by lawyers within the Community. Article 3.8 lays down minimum standards to be observed, while not interfering with the details of national systems which provide fuller or more stringent protection for clients' funds.

The lawyer who holds clients' funds, even in the course of a cross-border activity, has to observe the rules of his or her home Bar. The lawyer needs to be aware of questions which arise where the rules of more than one Member State may be applicable, especially where the lawyer is established in a Host State under the Lawyers Establishment Directive.

Commentary on Article 3.9 – Professional Indemnity Insurance

Article 3.9.1 reflects a recommendation, also adopted by the CCBE in Brussels in November 1985, on the need for all lawyers in the Community to be insured against the risks arising from professional negligence claims against them. Article 3.9.2 deals with the situation where insurance cannot be obtained on the basis set out in Article 3.9.1.

Commentary on Article 4.1 – Rules of Conduct in Court

This provision applies the principle that a lawyer is bound to comply with the rules of the court or tribunal before which the lawyer practises or appears.

Commentary on Article 4.2 – Fair Conduct of Proceedings

This provision applies the general principle that in adversarial proceedings a lawyer must not attempt to take unfair advantage of his or her opponent. The lawyer must not, for example, make contact with the judge without first informing the lawyer acting for the opposing party or submit exhibits, notes or documents to the judge without communicating them in good time to the lawyer on the other side unless such steps are permitted under the relevant rules of procedure. To the extent not prohibited by law a lawyer must not divulge or submit to the court any proposals for settlement of the case made by the other party or its lawyer without the express consent of the other party's lawyer. See also on Article 4.5 below.

Commentary on Article 4.3 – Demeanour in Court

This provision reflects the necessary balance between respect for the court and for the law on the one hand and the pursuit of the client's best interest on the other.

Commentary on Article 4.4 – False or Misleading Information

This provision applies the principle that the lawyer must never knowingly mislead the court. This is necessary if there is to be trust between the courts and the legal profession.

Commentary on Article 4.5 – Extension to Arbitrators etc.

This provision extends the preceding provisions relating to courts to other bodies exercising judicial or quasi-judicial functions.

Commentary on Article 5.1 – Corporate Spirit of the Profession

These provisions, which are based on statements in the Declaration of Perugia, emphasise that it is in the public interest for the legal profession to maintain a relationship of trust and cooperation between its members. However, this cannot be used to justify setting the interests of the profession against those of justice or of clients (see also on Article 2.7).

Commentary on Article 5.2 – Co-operation among Lawyers of Different Member States

This provision also develops a principle stated in the Declaration of Perugia with a view to avoiding misunderstandings in dealings between lawyers of different Member States.

Commentary on Article 5.3 – Correspondence between Lawyers

In certain Member States communications between lawyers (written or by word of mouth) are normally regarded as to be kept confidential as between the lawyers. This means that the content of these communications cannot be disclosed to others, cannot normally be passed to the lawyers' clients, and at any event cannot be produced in court. In other Member States, such consequences will not follow unless the correspondence is marked as "confidential".

In yet other Member States, the lawyer has to keep the client fully informed of all relevant communications from a professional colleague acting for another party, and marking a letter as "confidential" only means that it is a legal matter intended for the recipient lawyer and his or her client, and not to be misused by third parties.

In some states, if a lawyer wishes to indicate that a letter is sent in an attempt to settle a dispute, and is not to be produced in a court, the lawyer should mark the letter as "without prejudice".

These important national differences give rise to many misunderstandings.

That is why lawyers must be very careful in conducting cross-border correspondence.

Whenever a lawyer wants to send a letter to a professional colleague in another Member State on the basis that it is to be kept confidential as between the lawyers, or that it is "without prejudice", the lawyer should ask in advance whether the letter can be accepted on that basis. A lawyer wishing that a communication should be accepted on such a basis must express that clearly in the communication or in a covering letter.

A lawyer who is the intended recipient of such a communication, but who is not in a position to respect, or to ensure respect for, the basis on which it is to be sent, must inform the sender immediately so that the communication is not sent. If the communication has already been received, the recipient must return it to the sender without revealing its contents or referring to it in any way; if the recipient's national law or rules prevent the recipient from complying with this requirement, he or she must inform the sender immediately.

Commentary on Article 5.4 – Referral Fees

This provision reflects the principle that a lawyer should not pay or receive payment purely for the reference of a client, which would risk impairing the client's free choice of lawyer or the client's interest in being referred to the best available service. It does not prevent fee-sharing arrangements between lawyers on a proper basis (see also on Article 3.6 above).

In some Member States lawyers are permitted to accept and retain commissions in certain cases provided: a) the client's best interests are served, b) there is full disclosure to the client and c) the client has consented to the retention of the commission. In such cases the retention of the commission by the lawyer represents part of the lawyer's remuneration for the service provided to the client and is not within the scope of the prohibition on referral fees which is designed to prevent lawyers making a secret profit.

Commentary on Article 5.5 – Communication with Opposing Parties

This provision reflects a generally accepted principle, and is designed both to promote the smooth conduct of business between lawyers and to prevent any attempt to take advantage of the client of another lawyer.

Commentary on Article 5.6 – Change of Lawyer

Article 5.6 dealt with change of lawyer. It was deleted from the Code on 6 December 2002.

Commentary on Article 5.7 – Responsibility for Fees

These provisions substantially reaffirm provisions contained in the Declaration of Perugia. Since misunderstandings about responsibility for unpaid fees are a common cause of difference between lawyers of different Member States, it is important that a lawyer who wishes to exclude or limit his or her personal obligation to be responsible for the fees of a foreign colleague should reach a clear agreement on this at the outset of the transaction.

Commentary on Article 5.8 – Continuing Professional Development

Keeping abreast of developments in the law is a professional obligation. In particular it is essential that lawyers are aware of the growing impact of European law on their field of practice.

Commentary on Article 5.9 – Disputes amongst Lawyers in Different Member States

A lawyer has the right to pursue any legal or other remedy to which he or she is entitled against a colleague in another Member State. Nevertheless it is desirable that, where a breach of a rule of professional conduct or a dispute of a professional nature is involved, the possibilities of friendly settlement should be exhausted, if necessary with the assistance of the Bars or Law Societies concerned, before such remedies are exercised.